62- KITÂBU FADÂILI ASHÂBI'N-NEBÎ (S)
Ve Müslümanlardan Peygamber Ile Sohbet Eden Yâhud O'nu Gören Kimse, O'nun Sahâbîlerindendir
1- Muhacirlerin Menkabelerî Ve Üstünlükleri Babi
2- Peygamberdin Su Kavli Babi:
3- Peygamberden Sonra Ebû Bekrin Fazileti Babi
4- Feygamrer(S)'In: "Eger Bir Halîl Edinecek Olaydim... Kavli Babi
5- Bâb
6- Küreys Kabilesinin Adiyy Ibn Ka'b Su'besine Mensûb Olan Ebû Hafs Umer Ibnu'l-Hattâb(R)'In Menkabeleri Babi
7- Kureys Kabilesinden Ebû Amr Usmân Ibnu Affân(R)'In Menkabeleri Babi
8- (Umer Ibnu'l-Hattâb'dan Sonra) Bey'at Kissasi Ve Hilafet Isinde Sahâbîlerin Usmân Ibn Affânfln Baskalarindan Öne Geçirilmesi) Üzerinde Ittifak Etmeleri Babi
9- Kureys Kabilesinin Hâsimî Koluna Mensûb Olan Ebu'l-Hasen Alî Ibnu Ebî Tâlib(R)In Menkabeleri Babi
10- Ca'fer Ibn Ebî Tâlib El-Hâsimî(R)^Nin Menkabeleri Babi
11- Abbâs Ibn Abdîlmuttalib(R)'In Zikri
12- Rasûl]Ullah(S)'In Hisimlarinin Menkabeleri Ve Peygamberin Kizi Fâtima Aleyhi's-Selâmin Menkabesi Babi
13- Ez-Zubeyr Ibnin-Avvâm(R)'In Menkabeleri Babi
14- Talha Ibnu Ubeydillah(R)'In Zikri Babi
15- Zühre Kabilesine Mensûb Olan Sa'd Ibn Ebî Vakkaas(R)'In Menkabeleri Babi
16- Peygamberdin Kadin Tarafindan Olan Hisimlarinin Zikri Babi
17- Peygamberin Âzâdlisi Zeyd Ibn Hârîse(R)'Nin Menkabeleri Babi
18- Usâme Ibn Zeyd'in Zikri Babi
19- Bab
20- Umer Ibnitl-Hattâb'in Oglu Abdullah(R)'1n Menkabeleri Babi
21- Ammâr Ve Huzeyfe(R)'Nin Menkabeleri Babi
22- Ebû Ubeyde Ibnu'l-Cerrâh(R)'In Menkabeleri Babi
23- Mus'ab Ibnu Umeyr(R)'In Zikri Babi
24- El-Hasen Ile El-Hüseyin{R)'In Menkabeleri Babi
25- Ebû Bekrin Himayesinde Bulunan Bilâl Ibn Rebâh(R)'In Menkabeleri Babi
26- Abdullah Ibn Abbâs(R)'In Zikri Babi
27- Hâlid Ibnu'l-Velîd(R)'In Menkabeleri Babi
28- Ebû Huzeyfe'nin Âzâülisi Olan Sâlim(R)'In Menkabeleri Babi
29- Abdullah Ibn Mes'ûd(R)'In Menkabeleri Babi
30- Muâviye Ibnu Ebî Sufyân(R)'In Zikri Babi
31- Fâtima Aleyhi's-Selâmin Menkabeleri Babi
32- Âise(R)'Nin Fadli Babi

Rahman ve Rahim olan Allah'm ismiyle

62- KITÂBU FADÂILI ASHÂBI'N-NEBÎ (S)

(Peygamber'in Sahâbîlerinin Faziletleri Kitabi)

Ve Müslümanlardan Peygamber Ile Sohbet Eden Yâhud O'nu Gören Kimse, O'nun Sahâbîlerindendir [1]

1-..... Amr ibn Dînâr söyle demistir: Ben Câbir ibn Abdillah(R)'tan isittim, söyle diyordu: Bize Ebû Saîd el-Hudrî (R) tahdîs edip söyle dedi: Rasûlullah (S) söyle buyurdu:
"îmanlar üzerine bir zaman gelir ki, o zamanda insanlardan bir
cemâat gaza eder. Onlara:
— Içinizde Peygamber'le sohbet eden kimse var midir? diye so-
rarlar.
Onlar da:
— Evet vardir! diye cevâb verirler.
Nihayet (ordu içindeki sahâbîye hürmeten zafer kapisi) onlara
açilir.
Sonra insanlar üzerine bir zaman daha gelir. Insanlardan bir gurup daha gaza eder. Onlara da:
— Içinizde Peygamber'in sahâbîleriyle görüsen kimse var midir?
diye sorulur. Onlar da:
— Evet var! diye cevâb verirler; onlara da fetih müyesser olur. Sonra insanlar üzerine bir zaman daha gelir, yine bir topluluk
harb ederler. Onlara da:
— Içinizde Peygamber'in sahâbîlerini gören ile görüsen tabiî kimse var midir? diye sorulur.
Bu defa onlar da:
— Evet vardir! derler; onlara da fetih müyesser olur" [2].

2-.....Ebû Cemre söyle demistir: Ben Zehdem ibn Mudarrib'den isittim, söyle dedi: Ben Imrân ibn Husayn(R)'dan isittim, söyle diyordu: Rasûlullah (S): "Ümmetimin hayirlisi, benim asrimdir. Sonra onlara yakin olan(tab'û)lardir. Sonra onlara yakin olanlardir" buyurdu.
Imrân: Rasûlullah, kendi asrindan sonra (hayirli olarak) iki asir mi, yoksa üç asir mi zikretti bilmiyorum, demistir.
RasûluIlah devamla: "Sizden sonra bir kavim gelecektir ki, bunlar sehâdet etmeleri istenmeden sehâdet edecekler, bunlar hiyanet edecekler, kendilerine i'timâd edilmeyecek, yine bunlar adak adayacaklar, fakat adaklarini yerine getirmeyecekler. Artik bunlarda (asiri yemek içmek hayâtin gayesi oldugundan) semizlenme meydana gelecektir" buyurmustur [3].

3-.....Abdullah ibn Mes'ûd(R)'dan: Peygamber (S) söyle buyurmustur: "Insanlarin hayirlisi benim asrimdir. Sonra onlara yakin olanlardir (yânî tâbiîler'dir). Sonra onlara yakin olanlardir. Sonra bir kavim gelir ki, onlardan birinin sehâdeti (ihtiras ile) yeminine; ye-mîni de sehâdetinin önüne geçer".
Hadîsin râvîlerinden Ibrâhîm en-Nahaî: Bizler çocuk iken velîlerimiz bizi "Eshedü billahi..." gibi

sehâdet sözlerimizden ve "Allah ile ahdim olsun" seklindeki ahd sözlerimizden dolayi döverlerdi, demisti [4]

1- Muhacirlerin Menkabelerî Ve Üstünlükleri Babi [5]

Ebû Bekr Abdullah ibnu Ebî Kuhâfe et- Teymî (R) Muhâcirler'dendir.
Ve Yüce Allah'in su kavli: "Allah'in, memleketler ahâlîsinden Peygamber'ine verdigi fey', Allah'a, Peygamberine, hisimlara, *" yetimlere, yoksullara, yolda kalanlara âiddir. Tâ ki (bu % mallar) içinizden (yalniz) zenginler arasinda dolasan bir devlet olmasin..." (e\-Ha$r:iyf itf ve Allah söyle buyurdu:
"[Ey îmân edenler, ne oldunuz ki, size: Allah yolunda elbirlik gazaya çikin denildigi zaman yere (mihlanip) agirlastiniz? Ahiretten (vazgeçip yalniz) dünyâ hayâtina mi razi oldunuz? Fakat bu dünyâ hayâtinin fâidesi âhiretin yaninda pek azdir.] Eger siz O*na (Rasûlü'ne)
yardim etmezseniz, kâfirler O'nu (Mekke'den) çikardiklari zaman bizzat Allah Oyna yardim etmisti. Ikinin ikincisinden ibaretti. O zaman bunlar magaradaydilar. Peygamber o vakit arkadasina: Tasalanma. Allah, hiç sübhe yok, bizimle beraberdir diyordu. [Allah O'nun üzerine sekînetini indirmis, O*nu I görmediginiz ordularla te 'yîd etmis, kâfirlerin kelimesini I alçaltmisti. Allah'in kelimesi ise; o, çok yücedir. Allah mutlak gâlibdir, yegâne hüküm ve hikmet sahibidir]" (et-Tevbe: 38-41) [6]
Âise, Ebû Saîd, Ibn Abbâs (R): (Mekke'den Medine'ye' dogru çiktiklari zaman) Ebû Bekr Magara'da Peygamberin beraberinde idi, demislerdir [7].

4-.....el-Berâ (R) söyle demistir: Ebû Bekr (R) Âzib'den onüç dirhem mukaabilinde bir binek devesi satin aldi. Akabinde Ebû Bekr, (babam) Âzib'e hitaben:
— (Oglun) el-Berâ'ya emret de devemi bana naklediversin! dedi.
Âzib:
— Bu istegin olmaz. Ancak sen ve Rasûlullah beraberce Mekke'den Medine'ye dogru yola çiktiginiz zaman, müsrikler de sizi ara-maktalarken nasil yaptiginizi bize anlatirsan olur, dedi.
Ebû Bekr söyle dedi:
— Mekke'den hareket ettik. Bütün gecemizi ve gündüzümüzü ihya ettik, yâhud yürüdük. Nihayet sicak vakte girdik. Günes gündüzün yansina gelip dikildi. Ben, kendisine siginip barinabilecegimiz bir gölge görebilir miyim diye etrafa bir göz attim. Büyük bir kaya gördüm. O'nun yanina geldim ve onun kalan gölgesine baktim. Oradan bir yeri düzelttim. Sonra orayi Peygamber için dösedim. Sonra O'na:
— Yâ Nebiyyallah, yat! dedim.
Peygamber yatti. Sonra ben, etrafima bakmak üzere, arayicilardan herhangi bir kimse görür müyüm diye gittim. Derken koyunlarim bulundugumuz kayaya dogru sürüp getirmekte olan bir koyun çobani ile karsilastim. O da bizim gibi o kayanin gölgesinden.faydalanmak istiyordu. Ona sorup:
— Sen kimin çobanisin ey delikanli? dedim.
— Kureys'ten bir adamin çobaniyim, dedi ve onun ismini söyledi.

Ben onun söyledigi adami tanidim. Sonra:
— Senin koyunlarinda süt var mi? dedim. O:
— Evet vardir, dedi. Ben:
— Sen bize süt sagar misin? dedim.
O:
— Evet sagarim, dedi; Ben ona emrettim de o sürüsünden bir koyunu durdurup tuttu.
Sonra ona, koyunun memesini tozlardan silkelemesini emrettim. Sonra da ona ellerini silkeleyip temizlemesini emrettim. Avuçlarindan birini digerine söylece vurup silkeledi. Ve çoban benim için bir adam kandiracak kadar az bir süt sagdi. Ben Rasûlullah için agzinda bir bez parçasi olan deriden bir su kabi yapmistim. Ondan sütün üzerine biraz su döktüm, hattâ süt kabinin asagisi serinledi. Akabinde o süt kabini Peygamber'in yanina götürdüm ve kendisini uyanmis buldum. O'na:
— Iç yâ Rasûlallah! dedim.
Rasûlullah içti, ben de bundan hosnûd oldum. Sonra :
— Hareket etme vakti gelmistir yâ Rasûlallah! dedim. O:
— "Evet" dedi ve hareket ettik.
Kureysliler bizi ariyorlardi. Bize onlardan atinin üzerinde Surâ-katu'bnu Mâlik ibn Cu'sum'dan baska hiçbir kimse erismedi. Ben:
— Iste arayanlar bize yetistiler yâ Rasûlallah! dedim.
— "La tahzen inne'llâhe maanâ- Tasalanma, çünkü Allah hiç sübhe yok bizimle beraberdir" (et-Tevbe: 40) dedi [8].
"Aksamleyin getirirken, sabahleyin saliverirken onlarda sizin için güzel bir zînet (ve zevk) vardir" (en-Nahi: 6) [9].

5-.....Ebû Bekr (R) söyle demistir: Biz magarada iken (bizi aramaga çikan müsrikler bize çok yaklasmis, üstümüze gelmislerdi). Ben:
- Yâ Rasûlallah! Bunlardan birisi egilip de ayaklarinin altina baksa bizi muhakkak görecekler, dedim.
Rasûlullah (S):
— "Yâ Ebâ Bekr! Üçüncüleri Allah olan iki kimseyi ne zannediyorsun?" dedi [10].

2- Peygamberdin Su Kavli Babi:

"Ebû Bekr'in kapisindan baska (mescide açilan) kapilari kapatiniz". Bunu Ibn Abbâs, Peygamber'den söyledi [11].
tenir, yari caniniz tükenmeden varamayacaginiz memleketlere kadar götürürler. Sübhesiz ki Rabb'iniz çok sefkatli, çok merhametlidir" (en-Nahl: 5-7).

6-..... Ebû Saîd el-Hudrî (R) söyle demistir: Rasûlullah (S) son hastaliginda- insanlara bir hutbe yapti da:

— "Allah bir kulunu dünyâ ile kendi yaninda bulunan seyler ara-' sinda muhayyer birakti. O kul da Allah katindaki seyleri tercih etti" buyurdu.
Râvî dedi ki: (Bu söz üzerine) Ebû Bekr aglamaya basladi. Biz, Rasûlullah'm muhayyer kilinmis bir kuldan haber vermesi sebebiyle onun aglamasina hayret ettik. Meger o muhayyer kilinan kul Rasûlullah'in kendisi imis, Ebû Bekr de o sözü en bilenimiz imis. Rasûlullah (Ebû Bekr'i aglar görünce):
— "Sohbeti (yânî arkadasligi) hususunda da, mali hususunda da insanlarin bana en çok vergisi olani Ebû Bekr'dir. Bir halîl edinecek olaydim elbette Ebû Bekr'i bir halîl edinirdim. Lâkin Islâm yönünden meydana gelen kardeslik ve sevgi (sahsî dostluktan daha faziletlidir). Mescidde Ebû Bekr'in kapisindan baska kapatilmadik hiçbir kapi kalmasin" [12].

3- Peygamberden Sonra Ebû Bekrin Fazileti Babi

7-..... Abdullah ibn Umer (R) söyle demistir: Biz, Peygamber(S)'in hayâti zamaninda: Insanlar arasinda fulân fulândan hayirlidir, fulân da fulân kimseden hayirlidir, diye konusurduk. Neticede Ebû Bekr'i, sonra Umer ibnu'l-Hattâb'i, sonra Usmân ibn Affân'i (Allah onlarin hepsinden razi olsun) hayirlidir, derdik [13].

4- Feygamrer(S)'In: "Eger Bir Halîl Edinecek Olaydim... Kavli Babi

Bunu Ebû Saîd (rivayet edip) söyledi [14].

8-.....Ibn Abbâs(R)'tan: Peygamber(S): "Ümmetimden birini sevgisi samîmi ve silinmesi kaabil olmayan bir dost edinecek olsaydim, hiç süphesiz Ebû Bekr'i edinirdim. Fakat o benim dîn kardesim ve (hazarda, seferde) sahibim, arkadasimdir" buyurmustur.

9-.....Eyyüb es-Sahtiyânî'den: o da Ikrime'den; o da ibn Abbâs'tan gelen hadîste Peygamber (S): "Eger bir halîl edinecek olsaydim, elbette onu (Ebû Bekr'i) halil edinirdim. Fakat Islâm kardesligi daha üstündür" buyurmustur.
el-Buhârî dedi ki: Bize Kuteybe tahdîs etti: Bize Abdulvahhâb, Eyyûb es-Sahtiyânî'den geçen hadîsin benzerini tahdîs etti [15].

10-.....Abdullah ibn Ebî Muleyke söyle demistir: Bir kerre Küfe ahâlîsi (yânî Küfe kaadisi Abdullah ibn Utbe ibn Mes'ûd), Abdullah ibnu'z-Zubeyr'e, dedenin mîrâsi hakkinda bir mektûb yazip bu mes'-eleyi sordu. Ibnu'z-Zubeyr de: Hakkinda Rasûlullah(S)'in "Eger Islâm Ümmeti içinden bir kimseyi sâdik, samîmi dost edinecek olsaydim, muhakkak onu dost edinirdim" buyurmus oldugu zât (yânî Ebû Bekr), dedeyi, mîrâs hükmünde baba yerine koymustur, diye ce-vâb verdi [16].

5- Bâb

(Bu, geçen bâbdan bir fasil gibidir.)

11-.....Cubeyr ibn Mut'im (R) söyle demistir: Bir kerre Peygamber(S)'in yanina bir kadin geldi. (Giderken) Peygamber kadina tekrar kendisine müracaat etmesini emretti. Kadin sanki Peygamber'in ölümünü ta'rîz ederek:
— Ben gelir de seni bulamazsam? diye sordu. Peygamber:
— "Sâyetbeni bulamazsan Ebû Bekr'e müracaat ef'buyurdu [17].

12-.....Hemmâm (ibnu'l-Hâris en-Nahaî el-Kûfî) söyle demistir: Ben Ammâr-ibn Yâsir(R)'den isittim; o: Ben Rasûlullah(S)'i gördügümde, O'min beraberinde (ilk müslümânlar olarak) bes köle, iki kadin, bir de Ebû Bekr'den baska kimse yoktu, diyordu [18].

13-.....Ebu'd-Derdâ (R) söyle demistir: Ben Peygamber(S)'in yaninda oturuyordum.. Bu sirada Ebû Bekr, elbisesinin etegini diz kapaklarini açincaya kadar toplayarak (telâsla) çikageldi. Peygamber bize:
— "Arkadasiniza gelince, o birisiyle çekismis olacak" buyurdu.
Ebû Bekr selâm verdi ve: .
— Yâ Rasûlallah! Benimle Hattâb oglu arasinda bir sey (bir çekisme) oldu. Ben bu çekismede Umer'e tecâvüz ettim. Sonra pisman oldum da kendisinden beni affetmesini istedim. Fakat Umer kabul etmedi. Ben de Sana geldim, dedi.
Bunun üzerine Rasûlullah üç kerre:
— "Allah seni magfiret etsin yâ Ebâ Bekr!" dedi Sonra Umer de bu darginliktan pisman oldu da Ebû Bekrim evine
gitti ve:
— Ebû Bekr burada mi? diye sordu. -Ev halki:
— Hayir, burada degil, diye cevâb vermeleri üzerine, Umer de Peygamber'in huzuruna geldi ve O'na selâm verdi.
Bu sirada Peygamber'in yüzü degismeye basladi. Hattâ Ebû Bekr korktu da iki dizi üzerine çöktü ve iki kerre:
— Yâ Rasûlallah! Vallâhî bu iste Umer'den ziyâde ileriye gitmi-simdir, dedi.
Bunun üzerine Peygamber (hepimize hitaben):
— "Sübhesiz ki, Allah beni size peygamber göndermisti. Bunu size teblig ettigimde hepiniz bana: 'Yalan söyledin' demistiniz- Ebû Bekr ise: 'Dogru söyledin' demis ve bana cani ile, mali ile yâr ve yardimci olmustur*' buyurdu.
Sonra Rasûlullah iki kerre:
— "Simdi sizler benim bu dostumu, bu nisbeti ve bu hususiyeti, ile bana birakirsiniz degil mi?" buyurdu.
Râvî Ebu'd-Derdâ: Ebû Bekr, hakkinda Peygamber'in ortaya
koydugu bu büyütmeden sonra artik O'nun hatiri için hiç incitilmedi, demistir [19].

.....Amr ibnu'1-Âs (R) söyle tahdîs etmistir: Peygamber (S) Amr'i Zâti Selâsil ordusu üzerine kumandan yapip göndermisti. Amr dedi ki: Bu gazveden döndügümüzde Peygamber'in huzuruna geldim ve:
— insanlarin hangisi sana en sevimlidir? diye sordum. Peygamber:
— "Âise'dir" dedi. Ben:
— Erkeklerden en sevimli olan kimdir? dedim. Peygamber:
— "Âise'nin babasidir" buyurdu. Ben:
— Sonra kimdir? dedim. Peygamber:
— "Sonra Umer ibnu'l-Hattâb'dir" buyurup, birtakim adamlarin adlarini saydi [20].

15-.....Ebû Hureyre (R) söyle demistir: Ben Rasûlullah (S)'den isittim, söyle buyuruyordu: "Bir çoban, sürüsünün içinde bulundugu sirada sürüye kurt saldirdi ve ondan bir koyun aldi. Çoban (on-dan koyunu geri almak için) ardindan arastirdi. Derken kurt çobana döndü de:
— Yirtici hayvan(\ann sürüye saldiracagi o fitne) gününde, koyun sürüsünün benden baska çobani bulunmayacak o günde, koyunu benden kim kurtarir? dedi.
Ve yine bir adam bir sigirin üzerine yük yüklemis olarak onu sev-keder giderken, sigir o kimseye yüzünü çevirdi de onunla kelâm edip:
— Ben bunun için yaratilmadim, lâkin ben tarla sürmek için yaratildim, dedi ".
(Râvî dedi ki:) Insanlar (bu hikâyeden hayret ederek):
— Subhânallah! dediler. Peygamber ise:
— "Ben bu hayvanlarin böyle söz söylediklerine inaniyorum; $bû Bekr de, Umer ibnu'l-Hattâb da (inaniyorlar)" buyurdu [21].

16-.....Ebû Hureyre (R) söyle demistir: Ben Peygamber(S)'den isittim, söyle buyuruyordu: "Ben kendimi ru'yâmda üzerinde bir kova olan bir kuyu basinda gördüm. O kuyudan Allah'in diledigi kadar su çektim. Sonra kovayi Ebû Kuhâfe'nin oglu aldi, o da kova ile bir yâhud iki kova su çekti. Ebû Kuhâfe oglu Ebû Bekr 'in su çekmesinde bir zayiflik vardi. Allah Ebû Bekr'e bu za'findan dolayi magfiret etsin. Sonra bu küçük kova büyük bir kovaya dönüstü. Onu Umer ibnu'l-Hattâb aldi. Ben insanlar içinde Umer'in çekisi gibi su çekebilecek kuvvette kavi ve kâmil bir kisi göremedim. Nihayet insanlar o kuyu basini develerin sulak ve eylek yeri edindiler" [22].

17-.....Abdullah ibn Umer (R) söyle demistir: Rasûlullah(S):
— "Kim giydigi elbisesini büyüklenerek (yerde) sürüklerse, kiyamet gününde Allah ona (rahmet bakisiyle) bakmaz" buyurdu.
Ebû Bekr:
— Benim elbisemin iki tarafindan birisi -ben onu sürünmekten korumazsam- muhakkak yerde sürünür (ne buyurursun)? diye sordu.
Rasûlullah:
— ' 'Sen kaftanini sürüklemeyi büyüklenerek yapar degilsin" buyurdu.

Hadîsin râvîlerinden Mûsâ ibn Ukbe, Sâlim'e:
— Abdullah ibn Umer: "Kim izârmi yerde sürüklerse" sözünü zikretti mi? diye sordu.
Salim de:
— Ben babam Abdullah'tan ancak "Elbisesini" sözünü zikrettigini isittim, demistir [23].

18-.....Ebû Hureyre (R) söyle demistir: Ben Rasûlullah(S)'tan isittim, söyle buyuruyordu:
— "Kim Allah yolunda (yânî Allah rizâsi için) seylerden herhangi birseyden çift sadaka verirse, kapilardan, yânî cennet kapilarindan: Ey Allah'in kulu! Bu kapi hayirlidir! diye çagirilir. Her kim de devamli namaz kilanlardan olursa, o da (cennetin) namaz kapisindan çagirilir. Cihâd ehlinden olan ise cihâd kapisindan çagirilir. Sadaka verenlerden olan kimse ise sadaka kapisindan çagirilir. Oruç tutanlardan ise oruç kapisindan ve Rey yân kapisindan çagirilir".
Ebû Bekr:
— Bu kapilarin hepsinden çagirilan kimse üzerine bir zarar var midir? dedi.
Yine Ebû Bekr:
— Yâ Rasûlallah, bir kimse bu kapilarin hepsinden çagirilir mi? diye sordu.
Rasûlullah:
— "Evet, hepsinden da'vet olunur ve ben senin onlardan olacagini ümîd ediyorum yâ Ebâ Bekr!" dedi [24].

19-..... Bize Süleyman ibn Bilâl, Hisâm ibn Urve'den; o da Urvetu'bnu'z-Zubeyr'den; o da Peygamber'in zevcesi Âise(R)'den tah-dîs etti (o, söyle demistir): Rasûlullah (S) vefat etti, Ebû Bekr, es-Sunh denilen yerde idi [25]. Râvî Ismâîl: Âliye mevkiini kasdediyor, demistir. Umer ayaga kalkti da:
— Vallahi Muhammed ölmedi, diyordu. Âise dedi ki: Umer yine:
— Vallahi gönlüme sundan baska birsey vâki' olmuyor: Rasûlullah ölmedi ve Allah O'nu muhakkak (dünyâda) diriltecek de (O'na öldü diyen) bir takim adamlarin ellerini ve ayaklarim kesecektir! dedi.
Ebû Bekr geldi. Rasûlullah'm yüzünden örtüyü açti ve O'nu öptü de:
— Babam anam sana feda olsun. Sen ölü olarak da, diri olarak da tertemizsin. Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, Allah sana ebeden iki ölüm taddirmayacaktir, dedi.
Sonra odadan disariya çikti da:
— Ey Rasûlullah'm ölmedigine yemîn eden adam, yavas ol; acele etme! dedi.
Ebû Bekr konusunca Umer oturdu. Ebû Bekr Allah'a hamd ve sena etti de söyle dedi:
— Dikkat edin! Kim Muharnmed'e tapiyorsa, bilsin ki Muhammed ölmüstür. Kim Allah'a ibâdet ediyorsa, bilsin ki Allah, ölmeyecek olan diridir. Yüce Allah O'na: "Muhakkak sen de öleceksin, onlar da elbet ölecekler*' (ez-zumen 30) buyurdu. Yine Allah söyle buyurdu: "Muhammed bir rasûlden baska (birsey) degildir. Ondan evvel daha nice rasûller gelip geçmistir. Simdi O, ölür yâhud öldürülürse ökçelerinizin üstünde (geriye) mi döneceksiniz? Kim iki ökçesi üzerinde (ardina) dönerse, elbette Allah'a hiçbir seyle zarar yapmis olmaz. Allah sükredenlere mükâfat verecektir" (Âiu imrân: 144).

[26]

Râvî dedi ki: Bunun üzerine insanlar sessizce aglamaga basladilar .
Yine Râvî dedi ki: Bu sirada Ensâr, Benû Sâide sakîfesinde, Sa'd ibn Ubâde'nin yaninda toplanmislar ve:
— Bizden (Ensâr'dan) bir emîr, sizden (Muhâcirler'den) bir emîr
olsun, diyorlarmis.
Bunu haber alan Ebû Bekr es-Siddîk, Umer ibnu'l-Hattâb ve Ebû Ubeydetu'bnu'l-Cerrâh onlarin yanina gittiler. Umer konusmaya davrandi. Ebû Bekr onu susturdu. Umer:
— Vallahi ben bu davranisimla ancak benim hosuma giden ve Ebû Bekr'in ulasamayacagindan korktugum bir konusmayi hazirlamak istedim, der idi.
Sonra Ebû Bekr konustu. O, insanlarin en belîg söz söyleyeni
olarak konustu ve sözleri içinde:
— Biz(Kureysli)ler emirler, sizler ise vezirlersiniz, dedi. . Bunun üzerine Habbâb ibnu'l-Munzir:
— Hayir vallahi bunu yapmayiz. Bizden bir emîr, sizden bir emîr
olsun, dedi.
Bunun üzerine Ebû Bekr:
— Hayir. Lâkin biz(Kureysli)ler emirleriz, sizler vezîrler (yânî müstesârlar)siniz. Kureys yurtça Arablar'in ortasi_(yânî en sereflisi), haseblerce (yânî huylar ve fiillerce) de en çok ve en hâlis Arab olanlaridir. Bu sebeble Umer'e yâhud Ebû Ubeyde'ye bey'at ediniz, dedi.
Umer:
— Hayir, biz sana bey'at ediyoruz. Çünkü sen bizim seyyidimiz, hayirlimiz ve Rasûlullah'a en sevgili olammizsin, dedi.
Akabinde Umer, Ebû Bekr'in elini tutup ona bey'at etti, ardindan insanlar da ona bey'at ettiler. Bu sirada Ensâr'dan biri:
— Siz Sa'd ibn Ubâde'yi öldürüyordunuz, dedi.
Umer de:
— Onu Allah öldürsün, diye beddua etti.
Abdullah ibn Salim, ez-Zubeydî'den söyledi: Abdurrahmân ibnu'l-Kaasim söyle demistir: Bana el-Kaasim haber verdi ki, Âise (R) söyle demistir: Peygamber'in (basi benim dizimde bulundugu bir sirada üzerine bir bayginlik geldi. Sonra ayilinca) gözü açilip evin tavanina dogru dikildi. Sonra üç defa:
— "Allah'im beni er-ReJîku'I-A"lâ zümresine kat" diye duâ etti.
Ve el-Kaasim ibn Muhammed, ölümle ilgili olan bu hadîsi (yânî Umer'in "Rasûlullah ölmedi" sözünü, Ebû Bekr'in "O öldü" sözünü ve iki âyetin okunmasini) tamâmiyle nakletti.. Âise söyle demistir:
— Ebû Bekr ile Umer'in hutbelerinden her bir hutbe ile Allah muhakkak menfâat ihsan etmistir. Yemîn olsun Umer bir takim adam-
O'±iJtJ/*jiiiiiii-i uuiiiui ve larin ellerini kesecegini söylemesiyle insanlari korkutmustur. Ve muhakkak onlarin içinde münafiklik olacakti. Allah onlari bununla hakka döndürdü. Sonra muhakkak Ebû Bekr insanlara hidâyet (yâni dogru yolu) göstermis ve onlar da (onun sözü ve zikrolunan âyeti okumasi sebebiyle), âyeti okuyarak çikip gitmislerdir: "Muhammed bir rasûlden baska (birsey) degildir. Ondan evvel daha nice rasûller gelip geçmistir. Simdi O ölür yâhud öldürülürse, ökçelerinizin üstünde (geriye) mi döneceksiniz? Kim iki ökçesi üzerinde (ardina)

dönerse, elbette Allah'a hiçbir seyle zarar yapmis olmaz. Allah sükredenlere mükâfat verecektir" (Âiu imrân: 144) [27].

20-.....Muhammed ibnu'l-Hanefiyye söyle demistir: Ben babam Alî ibn Ebî Tâlib'e:
— Rasûlullah(S)'tan sonra insanlarin en hayirlisi hangisidir? diye sordum.
.
Babam:
— Ebû Bekr'dir, dedi. Ben:
— Sonra kimdir? dedim Babam:
— Sonra Umer'dir, dedi.
Ben, "Usmân" denilmesinden korktum da:
— Umer'den sonra sensin, dedim. Babam:
— Ben müslümânlardan bir adam olmaktan baska birsey degilim, dedi [28].

21-.....Âise (R) söyle demistir: Rasûlullah(S)'in yaptigi seferlerin birinde beraberinde yola çiktik. Ya Beydâ'ya, ya da Zâtu'l-Ceys'e vardigimizda (yanimda ariyet olan) bir gerdanligim koptu [29]. Onun aranmasi için Rasûlullah bekledi. Insanlar da O'nunla beraber beklediler. Hâlbuki bir su yaninda degillerdi; beraberlerinde de su yoktu. Insanlar Ebû Bekr'e gelip:
— Âise'nin yaptigini görüyor musun? Rasûlullah'i da, O'nunla beraber insanlari da (yollarindan) alikoydu. Insanlar su basinda degiller, yanlarinda su da yok! dediler.
Ebû Bekr yanima geldi. Rasûlullah basini dizimin üzerine koyup uyumustu. Ebû Bekr:
— Sen Rasûlullah'i da, insanlari da yolundan alikoydun. Su basinda degiller, yanlarinda da su yok! dedi.
Âise dedi ki: Ebû Bekr beni azarladi ve Allah'in, onun söylemesini istedigi seyleri söyledi, eli ile de bögrümü dürtmeye basladi. Beni kipirdamaktan Rasûlullah'in dizim üzerinde bulunmasindan baska hiçbirsey men' etmiyordu. Rasûlullah sabah oluncaya kadar uyudu, hiç su yoktu. Iste bunun üzerine Allah, Teyemmüm (d-Mâide:6) âyetini indirdi. Insanlar teyemmüm ettiler. Useyd ibn Hudayr (R):
— Yâ Ebâ Bekr hanedani! Bu sizin ilk bereketiniz degildir, dedi.
Âise: (Sonra, gidecegimiz sirada) üzerine bindigim deveyi kaldirdik ve gerdanligi altinda bulduk, demistir [30].

22-.....Ebû Saîd el-Hudrî (R) söyle demistir: Peygamber (S):
"(Ey müstakbel müslümânlar!) Sahâbîlerime sövmeyiniz. Sizden biriniz UhudDagi kadar altin sadaka verse, sahâbîlerden birinin iki avuç (hurma) sadakasina erisemez; bunun yarisina da ulasamaz" buyurdu [31]
Bu hadîsi el-A'mes'ten rivayet etmekte Su'be'ye, Cerîr, Abdullah ibn Dâvûd, Ebû-Muâviye ve Muhâdir mutâbaat etmislerdir.

23-.....Saîd ibnu'l-Müseyyeb söyle dedi: Bana Ebû Mûsâ el- Es'arî haber verdi ki, kendisi evinde

abdest alip sonra disariya çikmis. (Ebû Mûsâ devamla söyle dedi:) Evden çikinca:
— Bu günümde muhakkak Rasûlullah'tan ayrilmayacagim ve muhakkak O'nun maiyyetinde olacagim diye ahdettim.
Râvî dedi ki: Ebû Mûsâ bu niyetle Mescid'e geldi ve Peygamber-(S)'i sordu. Mescidde bulunanlar:
— Peygamber Mescid'den çikti ve su tarafa yönelip gitti, dediler.
Ben de Mescid'den çikip Peygamber'i sora sora izi üzerinde arkasindan gittim. Nihayet Peygamber'i Erîs Kuyusu'na (kuyunun bulundugu bostana) girmis buldum[32]. Ben de kapinin yanina oturdum. Bu bostanin kapisi hurma dalindan yapilmisti. Nihayet Rasûlullah hacetini yerine getirip abdest aldi. Ben de kalkip O'nun yanina vardim. Gördüm ki, Rasûlullah Erîs Kuyusu'nun agzindaki bilezigin (yâ-hud kuyu agzinin etrafina örülmüs düz taslarin) ortasina oturmus ve (serinlemek için) iki baldirini açarak kuyuya sarkitmisti. Ben Rasû-lullah'a selâm verdim. Sonra geri dönüp kapinin yanina oturdum. Ve kendi kendime:
— Artik bugün ben muhakkak Rasûlullah'in kapicisi olacagim,
diye karar verdim.
Bu sirada Ebû Bekr geldi, kapiyi çaldi. Ben:
— Kimdir o? diye sordum.
— Ebû Bekr! dedi.
— Biraz bekle, dedim, Sonra gittim ve:
— Yâ Rasûlallah! Su bekleyen Ebû t^fcçmr, (yaniniza gelmek için) izin istiyor, dedim.
Rasûlullah:
— "Ona izin ver ve kendisini cennetle müjdele" buyurdu. Hemen geri döndüm ve Ebû Bekr'e:
— Gir! Hem Rasûlullah seni cennetle müjdeler, dedim.
Ebû Bekr içeriye girdi ve kuyu bileziginde Rasûlullah'in sag tarafinda O'nun yanina oturdu. Ve Rasûlullah'in yaptigi gibi baldirlarin açarak ayaklarini kuyuya sarkitti. Sonra ben dönüp (kapi yanindaki yerime) oturdum. Ben, (evden çikarken) kardesimi abdest alip arkamdan bana yetismek üzere birakmistim. Kardesimi kasdederek:
— Allah fulân kuluna hayir kasdederse, simdi o da buraya gelir, diye hatirladim.
Bu sirada bir insan kapiyi salladi.
— Kimdir o? dedim.
— Umer ibnu'l-Hattâb'dir! diye cevâb verdi.
— Yavas ol, biraz bekle, dedim.
Sonra Rasûlullah'a geldim, kendisine selâm verip:
— (Yâ Rasûlallah!) Su bekleyen Umer ibnu'l-Hattâb'dir, izin istiyor, dedim.
Rasûlullah:
— "Ona izin ver ve kendisini cennetle müjdele" buyurdu. : Geldim ve Umer'e:
— Gir, Rasûlullah seni cennetle müjdeledi, dedim.
Umer de girdi ve kuyu agzindaki bilezikte Rasûlullah'in sol tarafina oturdu. O da iki ayagini kuyuya sarkitti. Sonra ben kapi yanindaki yerime dönüp oturdum. Yine (kardesimi hatirlayarak):
— Allah fulân kimseye hayir ve saadet dilerse, o da buraya gelir, (bu saadete erisir), dedim.
Yine bir insan geldi, kapiyi hareket ettirdi.

— Kimdir o? dedim.
— Usmân ibnu Affân'dir, dedi.
— Yavas ol, biraz bekle, dedim.
Ve Rasûlullah'a gelip haber verdim. Rasûlullah:
— "Ona izin ver ve kendisine, erisecek belâ ve imtihan üzerine onu cennetle müjdele" buyurdu.
Ben de geldim ve Usmân'a:
— Gir, Rasûlullah sana erisecek belâ ve musibet üzerine cennetle müjdeledi, dedim.
O da girdi. Fakat kuyu bilezigini dolmus buldu da Rasûlullah'in karsisinda baska tarafa oturdu [33].

Râvî Serîk ibn Abdillah söyle dedi: Saîd ibnu'l-Müseyyeb: Ikisinin Peygamber'in beraberinde, Usmân'm da karsilarinda oturmus olmasini ben onlarin kabirleriyle te'vîl ettim, dedi [34].

24-.....Enes ibn Mâlik (R) söyle tahdîs etmistir: Peygamber (S) bir defasinda Ebû Bekr, Umer ve Usmân ile birlikte Uhud Dagi'-na çikmisti. Orada bulunduklari sirada dag onlari salladi. Bunun üzerine Peygamber: "Ey Uhud, sabit ol! Bil ki senin üstünde bir peygamber, bir siddîk (çok dogru seciyeli bir zât), iki de sehîd bulunuyor" buyurdu [35].

25-.....Abdullah ibn Umer (R) söyle demistir: Rasûlullah (S) söyle buyurdu: "Ben (ru'yâmda) bir kuyu basinda bulunup ondan su çekerken yanima Ebû Bekr ile Umer geldiler. Ebû Bekr kovayi aldi da bir yâhud iki kova su çekti. Onun su çekmesinde bir zayiflik vardi. Allah ona magfiret eylesin! Sonra kovayi Ebû Bekr'in elinden Hattâb oglu aldi. Kova onun elinde büyük bir kovaya dönüstü. Artik ben insanlardan Umer'in yaptigi isi yapacak kuvvette kâmil bir kisi göremedim. Nihayet insanlar o kuyu basini develerin sulak ve eylek yeri edindiler" [36].
Râvî Vehb ibn Cerîr: "el-Atanu", develerin çöküp eylenme yeri demektir, nihayet develer suya kandilar da orada eylenip kaldilar demektir, demistir.

26-.....Ibn Abbâs (R) söyle demistir: Ben, Umer ibnu'l-Hattâb tâbutu üzerine konmus oldugu hâlde onun için Allah'a duâ eden cemâatin içinde ayakta dikildim. Bu sirada bir adam arkamda dirsegini omuzum üzerine koymus da söyle diyordu:
— (Yâ Umer!) Allah sana merhamet etti. Ben muhakkak Allah'in seni iki dostunla (Peygamber ve Ebû Bekr'le) beraber bulunduracagini kuvvetle umuyordum. Çünkü ben, Rasûlullah(S)'tan çok defa bir düzeye: "Ben, Ebû Bekr ve Umer'le söyle oldum; ben Ebû Bekr ve Umer'le söyle yaptim; ben Ebû Bekr ve Umer'le suraya gittim" derken isitir dururdum. Bunun için ben, Allah'in seni muhakkak iki dostunla beraber bulunduracagim kuvvetle ümîd ederdim.

(Ibn Abbâs dedi ki:) Bir de dönüp baktim ki, bu sözleri söyleyen Alî ibn Ebî Tâlib(R)'dir [37].

27-.....Urvetu'bnu'z-Zubeyr söyle demistir: Ben Abdullah ibn
Amr'a müsriklerin Rasûlullah'a yaptiklari iskencenin en siddetlisini sordum. Abdullah ibn Amr (R) söyle dedi: Ben günün birinde Peygamber (S) Ka'be'nin Hicr'inda namaz kilarken yanina Ukbe ibn

Ebî Muayt'in geldigini gördüm. Ukbe, Peygamber'in ridâsmi toplayip boynuna koydu ve O'nu siddetli bir bogusla bogmaga basladi. Tam bu sirada Ebû Bekr geldi ve nihayet onu Peygamber'den uzaklastirdi da: "Siz bir adami, Rabblm Allah'tir demesiyle öldürür müsünüz? Hâlbuki O size Rabb Hnizden apaçik mu 'cizeler de getirmistir..." (ei-Mü'min: 28) âyetini söyledi [38].

6- Küreys Kabilesinin Adiyy Ibn Ka'b Su'besine Mensûb Olan Ebû Hafs Umer Ibnu'l-Hattâb(R)'In Menkabeleri Babi [39]

28-.....Câbir ibn Abdillah (R) söyle demistir: Peygamber (S) söyle buyurdu: "Ben (ru'yâmda) kendimi cennete girmis gördüm. Orada Ebû Talha'nin karisi Rumeysâ ile karsilastim. Bir de gürültüsüz, sakin bir ayak sesi isittim. Ve:
— Kimdir bu? diye sordum. Cibril:
— Bilâl'dir! diye cevâb verdi.
Cennette bir de büyük bir kösk gördüm. Avlusunda bir câriye vardi. Ben:
— Bu kösk kimindir? dedim. Cibril:
— Umer'indir! dedi.
Onun içine girmek ve bakmak istedim. Fakat yâ Umer, senin kiskançligini hatirladim. Umer de:
Anam babam sana feda olsun yâ Rasülallah! Sana karsi mi kiskanacagim? dedi"[40].

29-.....Ibn Sihâb söyle demistir: Bana Saîd ibnu'l-Müseyyeb haber verdi ki, Ebû Hureyre (R) söyle demistir: Biz Rasûlullah'in huzurunda bulundugumuz sirada O bize söyle dedi: "Ben uyurken kendimi cennette gördüm. O sirada bir kadin bir köskün yaninda abdest almakta idi. Ben (yanimdaki meleklere); — Bu kösk kimindir? diye sordum. Onlar:
— Ömer'indir, dediler.
Ben Umer'in kiskançligini hatirladim da hemen yüzümü arkama çevirdim:
— Umer (sevincinden) agladi da:); — Yâ Rasûlallah, Sana karsi mi kiskançlik edecegim, dedi" [41].

30-.....ez-Zuhrî söyle demistir: Bana Hamza, babasi Abdullah ibn Umer ibni'l-Hattâb(R)'dan haber verdi ki, Rasûlullah (S) söyle buyurmustur:
— "Ben uyurken (yânî ru'yâmda bir bardak) süt içtim. O kadar içtim ki, simdi bile onun kanikligini tirnaklarimda cereyan ediyor görüyorum. Sonra (artigimi içmesi için bardagi) Umer'e sundum".
Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah, bu ru'yânizi ne ile te'vîl edip yordunuz? diye sordular.
Rasûlullah:
— "ilim ile yordum" buyurdu [42].

31-.....Sâlim'in oglu Ebû Bekr, babasi Sâlim'den; o da Abdullah ibn Umer(R)'den tahdîs etti ki,

Peygamber (S) söyle buyurmustur: "Ben ru 'yâmda kendimi bir kuyu basinda makarali bir kova ile (yâhud genç bir disi deve ile çekilen kovayla) su çekiyorum gördüm. O sirada Ebû Bekr geldi ve zayif bir çekisle kuyudan bir yâhud iki kova su çekti. Allah Ebû Bekr'e magfiret eylesin! Sonra Umer ibnu'l-Hattöb geldi ve o küçük kova büyük bir kovaya dönüstü. Artik ben Umer'in gördügü isi isleyebilecek kuvvette kâmil bir kisi göremedim. Nihayet insanlar suya kandilar ve orayi develerin sulak ve ey tek yeri edindiler" [43].

îbn Cubeyr: "el-Abkarîyy", halilarin veya altin sulu esyanin en güzelidir, demistir. Yahya ibn Ziyâd el-Ferrâ da: Pek çok ince tüyleri olan en iyi halilar, yaygilardir, demistir [44].

32-.....Sa'dibnEbî Vakkaas (R) söyle demistir: Umer ibnu'l- Hattâb, Rasûlullah'in huzuruna girmek için izin istedi. Hâlbuki Ra-sûlullah'in yaninda Kureys kabilesinden birtakim kadinlar vardi, Ra-sûlullah ile konusuyorlardi. Sesleri de Rasûlullah'in sesinden yüksek bir tonda olarak, çok söyleniyorlardi. Umer ibnu'l-Hattâb izin isteyince bu kadinlar hemen kalktilar ve sür'atle perdeye gittiler. Rasû-lullah, Umer'in gelmesine izin verdi. Umer içeriye girdigi sirada Rasûlullah (kadinlarin bu hâline) gülüyordu. Bunun üzerine Umer:

— Yâ Rasûlallah! Allah seni bütün ömründe güldürüp sevindirsin! dedi (ve sebebini sormus oluyordu).

Peygamber (S):

— "Yanimda bulunan su kadinlarin hâline taaccüb ettim: Onlar senin sesini isitince acele perdeye kostular" buyurdu.

Bunun üzerine Umer de:

— Yâ Rasûlallah! Sen onlarin ta'zîmine daha lâyiksin! dedi ve kadinlara hitaben de:

— Ey nefisleri düsman olan kadinlar! Rasûlullah'a ta'zîm etmeyip de benden mi çekiniyorsunuz? dedi.

Kadinlar da:

— Evet senden çekiniyoruz! Çünkü sen Rasûlullah'tan daha yogun sözlü ve daha kati yüreklisin, dediler.

Bunun (bir münâkasa hâlini almasi) üzerine Rasûlullah:

— "Sus ey Hattâb oglu! Nefsim elinde olan Allah 'a yemîn ederim ki, sen bir yolda giderken seytân asla sana yaklasamaz. O muhakkak senin yolundan baska bir yola yönelip gider" buyurdu [45].

Bize Muhammed ibnu'l-Müsennâ tahdîs etti. Bize Yahya (ibn Saîd el-Kattân), Ismâîl'den tahdîs etti. Bize Kays tahdîs edip söyle dedi:

Abdullah ibn Mes'ûd: Umer Islâm'a girdiginden beri bizler (dînde) azîzler (yânî gâlibler) olmakta devam ettik, demistir [46].

33-.....Ibnu Ebî Muleyke, Ibn Abbâs'tan söyle derken isitmistir: Umer, (vefat ettiginde) seririnin üzerine konuldu. O yerden kaldirilmadan önce insanlar O'na duâ ederek ve cenaze namazi kilarak O'nun etrafini çepeçevre kusattilar. Ben de Umer'in tâbutu etrafindaki insanlarin içinde bulundum.

Beni hiçbir sey korkutmadi, ancak su olay beni ürpertti: Bir adam benim omuzumu tuttu. Baktim ki o, Alî'dir. Alî, Umer'e rahmet okudu ve:
— Yaptigi islerin benzeriyle Allah'a kavusmak istedigim senden daha sevgili hiçbir kimseyi arkanda birakmadin. Allah'a yemîn ederim ki, ben Allah'in muhakkak seni (hücrede veya cennette) iki dostunla beraber bulunduracagini kuvvetle zannediyor idim. Ve çünkü ben bildim ki, kendim bizzat Peygamber'den çok defa bir düzeye söyle buyururken isitirdim: "Ben, Ebû Bekr ve Umer'le gittim. Ben, Ebû Bekr ve Umer'le girdim. Ben Ebû Bekr ve Umer'le çiktim"[47].

34-.....Enes ibn Mâlik (R) söyle demistir: Peygamber (S) bir kerresinde Uhud'a çikti. Beraberinde Ebû Bekr, Umer ve Usmân da vardi. Orada bulunduklari sirada dag debelenip onlari salladi. Bunun üzerine Peygamber ayagi ile daga vurdu da: "Yâ Uhud! Sabit dur! Çünkü senin üzerinde ancak bir Peygamber, bir siddîk ve iki desehîd vardir" buyurdu [48].

35-.....Zeyd ibn Eslem tahdîs etti ki, (Umer'in âzâdhsi olan) babasi Eslem söyle demistir: Bir kerre Abdullah ibnu Umer, benden Umer'in hâl ve sânina dâir bâzi menkabeler anlatmami istedi. Ben de hatirladigim bâzi seyleri ona haber verdim. Bunun üzerine Ibn Umer: Rasûlullah (S) müstesna olmak üzere ben, Umer derecesinde güzel huylu hiçbir kimse kat'î surette görmedim. Rasûlullahim ruhunun alinmasindan Umer ibnu'l-Hattâb'in hayâtinin son bulmasina kadar Umer, insanlarin en ciddîsi ve en cömerdi idi, diye beni te'yîd etti [49].

36-.....Enes ibn Mâlik(R)'ten (söyle demistir): Bir kimse Peygamber'e kiyametten sordu da:
— Kiyamet ne zaman kopacak? dedi. Peygamber (S) de ona:
— "O saate, o güne ne hazirladin?" diye sordu. O kimse:
— Hiçbirsey hazirlamadim. Yalniz ben Allah'i ve Rasûlü'nü severim, dedi.
Rasûlullah da:
— "Öyle ise sen sevdiklerinle berabersin" diye müjdeledi. Enes: Peygamber'in bu "Sen sevdiklerinle beraber olacaksin"
müjdesiyle sevindigimiz gibi hiçbirseyle sevinip ferahlanmadik, demistir.
Yine Enes ibn Mâlik: Ben Peygamber(S)'i, Ebû Bekr'i, Umer'i seviyorum. Onlara olan bu sevgim sebebiyle (kiyamette) onlarla beraber olacagimi umuyorum. Hernekadar ben onlarin hayir islerine benzer hayir ve ibâdet islememis isem de! demistir [50].

37-.....Ebû Hureyre (R) söyle demistir: Rasûlullah (S) söyle buyurdu: "Muhakkak sizden önce gelip geçen ümmetler içinde (Allah tarafindan) kendilerine haber ilham olunan kimseler bulunurdu. Eger ümmetim içinde de bunlardan bir kimse bulunursa, sübhesiz (bulunacaktir;) o da Umer'dir".
Zekeriyyâ ibnu Ebî Zaide, Sa'd'dan; o da Ebû Seleme'den; o da Ebû Hureyre'den olmak üzere sunu ziyâde etti: Ebû Hureyre (R) söyle demistir: Peygamber (S) söyle buyurdu: "And olsun îsrâîl ogullarindan sizden evvel gelip geçen insanlar içinde öyle kimseler vardi ki, onlar peygamberler (derecesinde) olmadiklari hâlde kendilerine haber ilham olunurdu. Eger ümmetim içinde de

bunlardan bir kimse bulunursa, o da Ömer'dir"[51].

Ibn Abbâs (R): "Ne bir nebi, ne de mukaddes" demistir [52].

38-.....Saîd ibnu' 1-Müseyy eb ile Ebû Seleme ibn Abdirrahmân söyle demislerdir: Biz Ebû Hureyre(R)'den isittik, söyle diyordu: Ra-sûlullah (S) söyle buyurdu: "Bir çoban koyun sürüsü içinde bulundugu sirada sürüye kurt saldirdi ve ondan bir koyun aldi. Çoban onun arkasina düstü; nihayet koyunu o kurttan kurtardi. Bunun üzerine kurt çobana yöneldi de:
— Sürünün benden baska çobani bulunmayacak olan o yirtici hayvanlar gününde koyunu benden kimden kurtarir? dedi".
Insanlar (kurdun konusmasina sasarak):
— Subhânallah, dediler. Bunun üzerinde Peygamber (S):
— "Ben kurdun böyle konustuguna inaniyorum. Ebû Bekr ile Umer de böyle inanirlar" buyurdu.
Râvî: Peygamber "Ebû Bekr ile Umer de böyle inanirlar" dedigi zaman orada Ebû Bekr ile Umer mevcûd degillerdi, demistir [53].

39-..... Ebû Saîd el-Hudrî (R) söyle demistir: Ben Rasûlullah(S)'tan isittim, söyle buyuruyordu:
— "Ben uyudugum sirada (ru'yâmda) birtakim insanlar gördüm. Onlar bana arz olundular. Üstlerinde gömlekler vardi. Bu gömleklerin kimi memelere ulasiyor, kimi de bundan daha az yere ulasiyordu. Umer de bana arz olundu. Üstünde (eteklerini yerde) sürüdügü bir gömlek vardi".
Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah, bunu ne ile te'vîl (yânî ta'bîr) ettin? diye sordular.
— "Dîn ile" cevâbini verdi [54].

40-..... Bize Eyyûb es-Sahtiyânî, Ibnu Ebî Muleyke'den tahdîs etti ki, el-Misver ibn Mahrame (R) söyle demistir: Umer vuruldugu zaman demlenmeye, endîselenmeye basladi. Hemen (pek sevdigi) Ibn Abbâs yanina gelerek endîsesini gidermek ve teselli etmek mak-sadiyle:
— Ey Mü'minlerin Emîri! Eger bu vurulmadan ölüm olursa, vaziyetten o kadar endîse etme! Yemin olsun, muhakkak sen Rasûlul-lah(S)'a yâr ve hemdem oldun ve O'na pek güzel dostluk ettin. Sonra Rasûlullah'tan -O, senden hosnûd olarak- ayrildin. Ondan sonra Ebû Bekr'e arkadas oldun. Ona da pek iyi yoldas oldun. Sonra Ebû Bekr'-den de -o, senden hosnûd ve razi olarak- ayrildin. Sonra Peygamber'in ve Ebû Bekr'in bunca arkadaslarina dost oldun; bunlara da pek güzel dostluk ettin. Eger sen (bu defa) sahâbîlerden ayrilirsan, muhakkak onlar senden hosnûd ve razi olduklari hâlde ayrilacaksin! dedi.
Bunun üzerine Umer:
— Rasûlullah ile sohbet ve O'nun hosnûdlugu hakkinda zikrettigin o güzel hâtiralar Yüce Allah'in bana bahsettigi bir minnet ve ihsanidir. Ebû Bekr'in sohbeti ve onun benden hosnûdlugu hakkinda zikrettigin hâtiralar da yine hiç sübhesiz zikri ulu olan Allah'in bir minnet ve ihsanidir ki, onu bana bahsetmistir. Senin su anda bende görmekte oldugun iztirab ve endîseme gelince, o senin için ve senin en yakin ve en sâdik dostlarin içindir [55]. Vallâhî sayet benim su yer dolusu altinim olaydi

aziz ve celîl olan Allah'in azabindan kurtulmak için o azabi görmeden önce bu altinlari (hiç tereddüd etmeden) muhakkak feda ederdim, demistir.
Hammâd ibn Zeyd söyle demistir: Bize Eyyûb, Abdullah ibn Ebî Muleyke'den tahdîs etti ki, Ibn Abbâs: Ben Umer'in yanina girdim, demis ve bu sözleri söylemistir [56].

41-.....Ebû Mûsâ (R) söyle demistir: Ben Peygamber'in beraberinde Medine bustânlarindan bir bustânin içinde idim. Bir adam geldi de kapinin açilmasini istedi. Peygamber:
— "Ona kapiyi aç da kendisini cennetle müjdele" buyurdu.
Ben o kimseye kapiyi açtim. Gördüm ki, o Ebû Bekr'dir. Ve kendisini Peygamber'in söyledigi seyle müjdeledim. Bu müjde üzerine Ebû Bekr Allah'a harndetti. Sonra bir adam daha gelip o da kapinin açilmasini istedi. Peygamber:
— "Ona kapiyi aç ve kendisini cennetle müjdele" buyurdu. Ben kapiyi açtim ve Umer'le karsilastim. Ona da Peygamber'in
söyledigi seyi haber verdim. O da Allah'a hamdetti. Sonra bir kimse . daha kapinin açilmasini istedi. Peygamber yine bana:
— "Ona kapiyi aç ve kendisine isabet edecek belâ ve imtihana "karsi onu cennetle müjdele" buyurdu.
Gelenin Usmân oldugunu gördüm ve ona da RasûluIlah(S)'in söy-, lediklerini haber verdim, O da Allah'a hamdetti, sonra:
— (Gelecek musibetlere karsi) yardimina siginilacak olan ancak Allah'tir, dedi [57].

42-.....Abdullah ibn Hisâm: Biz Peygamber (S) ile beraber bulunuyorduk. Peygamber (o topluluk içinde) Umer ibnu'I-Hattâb'in elini tutuyordu, demistir [58].

7- Kureys Kabilesinden Ebû Amr Usmân Ibnu Affân(R)'In Menkabeleri Babi [59]

Ve Peygamber (S): "Kim Rûme Kuyusu'nu kazdirirsa ona cennet vardir" buyurdu da, o kiryuyu Usmân kazdirdi (ve vakfetti) [60].
Ve yine Peygamber: "Her kim zorluk ordusunu teçhiz ederse, onun için cennet vardir" buyurdu da akabinde o orduyu Usmân techîz etti [61].

43-.....Bize Hammâd, Eyyûb'dan; o da Ebû Usmân'dan; o da Ebû Mûsâ(R)'dan tahdîs etti (O, söyle demistir): Peygamber (S) bir bustâna girdi de bana bustânin kapisini bekleyip korumami emretti. Derken bir adam geldi, izin istiyordu. Peygamber:
— "Ona izin ver ve kendisini cennetle müjdele" buyurdu. Kapiyi açinca Ebû Bekr'le karsilastim.
Sonra diger biri geldi, izin istiyordu. Peygamber yine:
— "Ona izin ver ve kendisini cennetle müjdele" buyurdu. : Gördüm ki o da Umer'mis.
Sonra baska biri geldi, o da izin istiyordu. Peygamber biraz sustu, sonra:

— "Ona izin ver ve kendisine isabet edecek belâ ve imtihan üzerine cennetle müjdele" buyurdu.

Kapiyi açinca Usmân ibn Affân ile karsilastim [62]. Hammâd söyle demistir: Ve bize Âsim el-Ahvel ile Alî ibnu'l-Hakem tahdîs ettiler; bunlar Ebû Usmân'dan isitmislerdir; o, Ebû ; Musa'dan, yukariki hadîsin benzerini tahdîs ediyordu. Âsim bu hadîste sunu ziyâde etmistir: Peygamber (S) içinde su olan bir yerde oturmus idi, iki diz kapagi yâhud bir diz kapagi açilmisti. Usmân oraya girince Peygamber hemen açik olan yerini örttü [63].

44-.....Ibnu Sihâb söyle demisth: BanaUrve haber verdi. Ona da Ubeydullah ibn Adiyy ibni'l-Hiyâr haber verdi ki, Misver ibn Mah-rame ile Abdurrahmân ibnu'l-Esved ibn Abdi Yegûs, Ubeydullah ibn Adiyy'e:

— Seni ana bir kardesi el-Velîd (ibn Ukbe ibn Ebî Muayt) için Usmân'la konusmandan men' eden nedir? Insanlar el-Velîd hakkinda ithami çogaltmislardir, dediler.

(Ubeydullah dedi ki:) Bunun üzerine ben Usmân'a gitmeyi kas-dettim. Namaza çiktigi zaman ona:

— Benim sana bir hacetim var, o hacet sana nasihattir, dedim. Usmân:

— Ey insan! dedi.

RâvîMa'mer ibn Râsid dedi ki: Ben saniyorum ki, Usmân: Senden Allah'a sigmiyorum, dedi.

Bunun üzerine ben Usmân'in yanindan ayrildim da Misver ile Abdurrahmân'm yanina döndüm. Bu sirada Usmân'in elçisi çikageldi (Usmân beni çagirmis). Ben Usmân'in yanina vardim. Usmân bana:

— Senin nasihatin nedir? dedi. Ben Usmân'a hitaben:

— Sübhesiz ki münezzeh olan Allan, Muhammed'i hakk ile gönderdi ve O'na Kitâb'i indirdi. Sen de Allah'a ve Rasûlü'ne icabet edenlerden oldun. îki kerre hicret ettin. Allah Elçisi'yle sohbet ve arkadaslik yaptin ve'O'nun yolunu görüp bildin. Insanlar (sîretinin kötülügü sebebiyle) Velîd'in hâli hakkinda çok söz etmislerdir, dedim [64]

Usmân:

— Sen Rasûlullah'a yetistin (O'ndan hadîs isittin) mi? dedi. Ben:

— Hayir O'ndan hadîs isitmedim, lâkin O'nun ilminden bana, perdesi arkasindaki bakire kiza ulasmakta olan yaygin ilim ulasmistir, dedim.

Usmân söyle dedi:

— Amma ba'du = Sözün bundan sonrasina gelince: Sübhesiz Allah, Muhammed'i hakk ile peygamber göndermis, ben de Allah'a ve Rasûlü'ne icabet eden kimselerden olmusumdur. Ve Peygamber'le gönderilmis olan bilgilere îmân etmis, senin de söyledigin gibi iki defa hicret etmisimdir. Rasûlullah'la sohbet etmis ve O'na bey'at eyle-misimdir. Allah'a yemîn ederim ki, Allah O'nu vefat ettirinceye kadar ben O'na isyan etmedim ve O'nu hiçbir zaman aldatmadim. O'ndar. sonra Ebû Bekr geldi. Ona da isyan etmedim ve aldatmadim. Sonra Umer geldi. Ona da isyan etmedim ve aldatmadim. Sonra ben halîfe seçildim. Öyle olunca benim sizin üzerinizde, onlarin hakki gibi hakkim olmadi mi? dedi. Ben:

— Evet oldu, dedim. Usmân:

— Öyleyse sizlerden bana ulasan su uydurma haberler nedir? Amma Velîd'in durumundan zikrettigin seye gelince, insâallah biz onun hakkinda hakli karâri alacagiz, dedi.

Sonra Alî'yi çagirdi da Velîd'e deynekleme cezasi vurmasini emretti. Alî de el-Velîd ibn Ukbe'ye

seksen deynek vurdu [65].

45-.....Bize Abdulazîz ibnu Ebî Seleme el-Mâcisûn, Ubeydullah'tan; o da Nâfi'den; o da îbn Umer'den tahdîs etti ki, Ibn Umer (R): "Bizler Peygamber'in hayâti zamaninda (sahâbîler arasindaki fazilet derecelerini görüsürdük de), sahâbîlerden hiçbirisini fazilette Ebû Bekr'e denk tutmazdik. Sonra Umer'e, sonra Usmân'a da mü-sâvî ve muâdil kimse bulmazdik. Bunlardan sonra Peygamber(S)'in diger sahâbîlerini birakirdik. Onlarin arasinda fazilet farki aramazdik" demistir.

Bu hadîsi Abdulazîz'den rivayet etmekte Abdullah ibn Salih, Sâzân'a mutâbaat etmistir [66].

46-.....Bize Usmân -ki o Ibnu Mevheb'dir- tahdîs edip söyle dedi: Misirlilar'dan bir adam geldi, Beyt'i hacc eyledi,- bu sirada oturmakta olan bir topluluk gördü de:
— Bu topluluk kimlerdir? dedi. Oradakilerden biri:
— Bunlar Kureys'tir, dedi. O zât bu sefer:
— Bunlarin içinde seyh kimdir? dedi.
Onlar:
— Abdullah ibn Umer'dir, diye cevâb verdiler.
Bu zât:
— Ey Umer'in oglu! Ben senden birsey soracagim, onu bana tahdîs et: Uhud günü Usmân (harbe katilmayip) kaçmistir, bilir misin? diye sordu.
Ibnu Umer:
— Evet, diye cevâb verdi.
Sorucu:
— Usmân'in Bedir gününde kaybolup harbde hazir bulunmadigini bilir misin? dedi.
Ibn Umer:
— Evet biliyorum, dedi.
O kimse:
— Usmân'in Ridvan Bey'ati'nda kaybolup Hudeybiye'de hazir
bulunmadigini biliyor musun? dedi. Ibn Umer:
— Evet biliyorum, diye tasdik etti.
Bu kimse (sorularina aldigi tasdik cevâblarini fikrine uygun bulup tahsîn ederek):
— Allâhu Ekber, dedi.
Bunun üzerine Ibn Umer (bu adamin yanlis düsüncelerini düzeltmek üzere):
— Gel, sana hakikati beyân edeyim: Uhud harbi günü Usmân'in kaçmasina gelince; ben çok iyi bilir, sana da bildiririm ki, Allah Uhud'da bulunmamak kusurunu afv ve bundan dogan günâhini magfiret etmistir [67]. Bedir gazasindan kaybolmasi ise, Usmân'in nikâhinda Rasûlullah'in kizi Rukayye vardi. Rukayye Bedir seferi sirasinda agir hasta idi. Rasûlullah Usmân'a: "Ey Usmân! Senin için Bedir'de hazir bulunan bir gâzîsevabi ve bir gâzînîn ganimet payi vardir" buyurup izin vermesi sebebiyledir. Ridvan Bey'ati'ndan kaybolmasina gelince (Mekke'ye vazîfe ile gönderilmis olmasindandir). Eger Mekke vadisinde Usmân'"dan ziyâde seref ve nufüz sahibi bir kimse bulunsaydi, muhakkak Rasûlullah Usmân'in yerine onu gönderirdi. Rasûlullah, Usmân'i gönderip, o

Mekke'ye gittikten sonra Ridvan Bey'ati yapilmisti. Usmân'in bu serefli bey'attan mahrum olmamasi için, Rasûlullah (S) sag eline isaret ederek: "Iste bu, Usmân'in elidir" buyurup onunla sol eli üzerine vurdu da "Iste bu Usmân için bey'attir" buyurdu.
Abdullah ibn Umer, Misirli sorucuya (bu açiklamalari verdikten sonra):
— Sana verdigim bu cevâblarla beraber, artik simdi gidebilirsin, dedi [68].

47-.....Saîd'den; o da Katâde'den tahdîs etti ki, Enes (R) onlara tahdîs edip söyle demistir: Peygamber (S) beraberinde Ebû Bekr, Umer ve Usmân oldugu hâlde Uhud Dagi'na çikmisti. Orada bulunduklari sirada dag deprendi. Peygamber hemen: "Ey Uhud sakin ol!" buyurdu. Enes: Zannediyorum ki Peygamber ayagi ile daga vurdu da: "Senin üzerinde bir Peygamber, bir siddîk ve iki sehîdden baskasi yoktur" buyurdu, demistir [69].

8- (Umer Ibnu'l-Hattâb'dan Sonra) Bey'at Kissasi Ve Hilafet Isinde Sahâbîlerin Usmân Ibn Affânfln Baskalarindan Öne Geçirilmesi) Üzerinde Ittifak Etmeleri Babi

Bu bâbda Umer ibnul-Hattâb'in öldürülmesi de vardir.

48-.....Amr ibnu Meymûn söyle demistir: Ben, Umer ibnu'l- Hattâb'i vurulmasindan birkaç gün önce Medine'de görmüstüm: Hu-zeyfe ibnu'l-Yemân ile Usmân ibn Huneyf'in yani baslarinda durdu da [70]:
— Nasil yaptiniz? Irak ahâlîsine takat yetiremeyecekleri harâc yüklemis olmanizdan korkuyor musunuz? dedi.
Onlar:
— Biz Irak arazîsine onlarin tâkai yetirebilecekleri, büyük bir fazlalik olmayan bir vergi yükledik, dediler.
Umer:
— Arazîye takat yetiremeyecekleri bir harâc yüklemis olmanizdan iyi düsünüp sakininiz, dedi.
Amr ibn Meymûn dedi ki: Huzeyfe ile Ibnu Huneyf:
— Hayir,biz oraya takatlerinin üstünde vergi yüklemedik, dediler.
Bunun üzerine Umer:
— Eger Allah beni selâmette kilarsa, muhakkak ben Irak ahâlîsinin dullarini benden sonra ebediyyen bir erkege muhtâc olmayacaklari hâlde birakacagim, dedi.
Amr ibn Meymûn söyle dedi: Umer'in üzerinden sâdece dördüncü gece geçti. Nihayet dördüncü gecenin sabahinda Umer vuruldu. Vuruldugu sabah ben Mescid'de saff içinde dikeliyordum. Benimle Umer arasinda Abdullah ibn Abbâs bulunuyordu. Umer'in âdeti iki saff arasindan geçerken "Safflari düzeltiniz" diye emreder, nihayet saff-larda imtizâmsizlik görmeyince mihraba geçer, iftitâh tekbîrini alirdi. Cemâatin toplanmasi için ekseriya ilk rek'atte Yûsuf Sûresi'ni yâhud en-Nahl Sûresi'ni yâhud da bunlara benzer uzunlukta bir sûre okurdu. O sabah da bu suretle mihraba geçip tekbîr aldi. Müteakiben ben Umer'in:
— "Köpek beni öldürdü (yâhud köpek beni yedi)" dedigini isittim.

O anda (Ebû Lû'lû Fîrûz denilen mecûsî) bir Acem genci Umer'i hançerlemisti ve elinde iki yüzlü bir hançerle kaçmaya ve geçtigi saf f-larda sagli sollu râsf geldigi kimseleri vurmaya baslamisti. Nihayet bu suretle onüç kimseyi hançerledi. Bunlardan yedisi öldü. Bu kanli vaziyeti gören müslümânlardan birisi borus denilen genis basligini câ-nînin boynuna atip geçirdi. Kâfir köle yakalandigini anlayinca kendini hançerleyerek intihar etti.

Umer yaralaninca Abdurrahmân ibn Avf'in elinden tutup, onu mihraba geçirdi.

Amr ibnu Meymûn söyle dedi: Umer'e yakin bulunan herkes benim görmekte oldugum bu isi (yâni kölenin Umer'i hançerlemesini) muhakkak görmüstür. Amma mescidin kenarlarinda bulunan kim-selere gelince onlar birsey bilmiyorlardi. Ancak onlar Umer'in namaz içindeki sesini kaybetmislerdi. Onlar bundan taaccüb ederek:

— Subhânallah, Subhânallah, diyorlardi.

Abdurrahmân cemâate hafif bir namaz kildirdi. Namazdan çikinca Umer, Ibn Abbâs'a:

— Ey Abbâs oglu! Git gör bakalim, beni kim vurdu? dedi.

Ibn Abbâs bir müddet dolastiktan sonra geldi ve:

—Cânî Mugîre ibn Su'be'nin kölesidir, dedi.

Umer:

— Su san'atkâr mi? dedi.

Ibn Abbâs: 4

— Evet, diye tasdîk etti.

Umer:

— Allah onun canini alsin! Ben ona iyilik emretmistim. Allah'a liamd olsun ki, benim ölümümü müslümânlik iddiasinda bulunan bir kimsenin eliyle yaptirmadi! dedi.[71].

Sonra Umer, Ibn Abbâs'a hitaben sunlari söyledi:

— Sen ve baban Abbâs, ikiniz Medine'de kâfir kölelerin çqk olL masini arzu ediyordunuz.

Abbâs, sahâbîler içinde ençok kölesi olan kimse idi. Bunun üzerine Ibn Abbâs, Umer'e:

— Istersen yaparim, yânî eger istersen Medine'deki köleleri öldürürüz, dedi.

Umer, Ibn Abbâs'a:

— Yanlis söyledin. Onlari sizin dilinizle konusmalari, sizin kiblenize namaz kilmalari ve haccinizi hacc yapmalarindan sonra öldürebilir misin? dedi.

Amr ibn Meymûn devamla dedi ki: Sonra Umer kendi evine tasindi. Biz de beraberinde gittik. Durum öyle idi ki, sahâbîlere ve Me-dîne halkina bundan önce bu derece elem verici bir musibet erismemisti. Bâzi kimse yaralarinda tehlike yoktur diyor, bâzi kimse de ben Umer üzerine korkuyorum diyordu. Yaralar tedaviye baslandigi sirada bir'mikdâr nebîz getirildi. Umer onu içti, fakat hemen karnindan disari çikti. Sonra süt getirildi. Umer onu da içti, fakat bu da karnindaki yaradan çikmaya basladi. Bunun üzerine herkes, Umer'-in bu yaralardan ölecegini bildiler. Biz de Umer'in yanina girdik. Artik insanlar takim' takim geldiler de Umer'in iyiliklerini söylüyor, onu övüyorlardi. Bu sirada Umer'in yanina Ensâr'dan genç bir insan geldi de:

— Ey Müzminlerin Emîri! Allah'in sana olan lutûf ve insaniyle sevin: Rasûlullah'la sohbetin ve iyice bilmekte oldugun Islâm'daki kidemin (bunca yüksek hizmetlerin) vardir. Sonra halîfe oldun, hep adalet ettin. Bu beserî faziletlerden sonra sehîdlik rütbesi vardir! dedi.

Umer:
— Bu halifelik isinin bana bir kefâf olmasini, yânî ne aleyhime ikaabi, ne de lehime sevabi olmasini arzu ettim, dedi.
O genç arkasini dönüp giderken Umer onun izârinin uzunlugundan dolayi yerde sürünüyor oldugunu gördü de:
— Su genci bana geri getirin, dedi. O genç gelince, ona:
— Ey kardesim oglu! Elbiseni yerden kaldir. Çünkü bu kaldirma elbisen için daha bekaa verici (yâhud daha temiz kilici), Rabb'in için de daha takvâli olur, dedi.
Bundan sonra Umer ogluna hitaben sunlari söyledi:
— Ey Umer'in oglu Abdullah! Üzerimde olan borçlara bak! dedi.
Borçlarini hesâb ettiler ve borcunu seksen bin yâhud buna yakin buldular. Umer söyle devam etti:
— Eger Umer ailesinin mali bu borca yeterse, borcu onlarin mallarindan öde! Eger Umer'in mali borca yetmezse Adiyy ibn Ka'b ogullari'ndan mal iste. Eger onlarin mallari da yetmezse Kureys kabilesinden mal iste ve onlardan öteye, yânî daha baskalarina gitme Bu mallarla benim borcumu öde! Mü'minlerin Anasi Âise'ye git de ona: Umer sana selâm söylüyor, de: "Mü'minlerin Emîri" ta'bîrini söyleme. Çünkü ben bu gün Mü'minlerin Emîri degilim. Ve Âise'ye: Umer ibnu'l-Hattâb iki arkadasinin yanma gömülmek için senden izin istiyor, de! dedi.
ibn Umer, Âise'ye gitti, ona selam verip yanina girmeye izin istedi. Sonra Âise'nin yanina girdi, onu oturmus (Umer için) agliyor buldu. Ibn Umer, Âise'ye:
— Umer ibnu'l-Hattâb sana selâm ediyor ve iki arkadasinin beraberinde gömülmesi hususunda izin istiyor, dedi.
Âise:
— Ben burayi kendim için düsünüyordum. Fakat bu gün elbette Umer'i nefsime üstün tutarim, dedi.
Abdullah dönüp gelince, Umer'e:
— Iste Abdullah ibn Umer gelmistir, denildi. Umer:
— Beni kaldirin, dedi.
Bir kimse Umer'i kendisine dayadi. Umer, Abdullah'a:
— Yaninda ne haber var? diye sordu. Abdullah:
— Ey Mü'minlerin Emîri,.yanimda senin arzu etmekte oldugun sey vardir. Âise (iki arkadasinla gömülmene) izin verdi, dedi.
Umer:
— el-Hamdü lillâh{ = Allah'a hamd olsun)! Bu gün benim için dostlarimin yanma gömülmekten baska daha ehemmiyetli hiçbir is ve arzu yoktur. Ben ölünce cenazemi hücreye tasiyiniz. Sonra Âise'ye teslim ediniz. Sen Âise'ye: Umer ibnu'l-Hattâb senden izin diler, de. Eger Âise benim oraya gömülmem için izin verirse, beni oraya girdiriniz. Sayet Âise beni reddederse, sizler benim cesedimi müslii-mânlarm kabirlerine götürüp gömünüz, diye vasiyet etti.
Bu sirada mü'minlerin anasi Hafsa geldi. Beraberinde birtakim kadinlar yürüyordu. Biz onlari görünce kalktik. Hafsa babasinin huzuruna girdi ve yaninda bir müddet agladi -bir nüshada: Bir müddet eylendi-. Erkekler Umer'in yanina girme izni istediler. Hafsa da kendi ev halkina âid olan bir yere girdi. Biz o içeri mekândan onun aglamasini isittik. Gelen erkekler Umer'e:
— Ey Mü'minlerin Emîri, vasiyet et, yerine birini halef seç de onu bize tavsiye et, dediler.
Umer:

— Mü'minlerin bu halifelik isine Rasûlullah'm kendilerinden razi olarak vefat ettigi su neferler yâhud su topluluktan daha lâyik bir kimse bulmuyorum, dedi ve Alî, Usmân, ez-Zubeyr, Talha, Sa'd ibn Ebî Vakkaas, Abdurrahmân ibn Avf diye isimlerini saydi.
Ve Umer sunu da söyledi:
— Abdullah ibn Umer de sizlerle hazir bulunup nezâret eder. Fakat ona bu halifelik isinden hiçbirsey yoktur (yânî onun re'y hakki olmayacaktir). -Umer'in, oglunun re'y hakki olmamasindan kinlan gönlünü, o sûrada hazir bulunmasini söylemesi- ibn Umer'i teselli hey'etinde olmustur.
Umer devamla:
— Eger emirlik Sa'd'a isabet ederse, o bu isin ehli ve yeridir. Isabet etmezse, sizden hanginiz emîr yapilirsa Sa'd'in yardimini istesin (ondan istifâde etsin). Çünkü ben Sa'd'i Küfe Valiliginden ne aczi, ne de hiyanetinden dolayi ayirdim, dedi [72].
Umer devamla sunlari söyledi:
— Benden sonraki halîfeye ilk Muhâcirler'i tavsiye ederim. Bu ilk Muhacirlerdin haklarinin taninmasini ve onlara yapilan hürmetin muhafaza edilmesini tavsiye ederim. Ve yine benden sonraki halîfeye Ensâr'a da hayirli olmasini tavsiye ederim. O Ensâr ki, Peygam-ber'in ve Muhâcirler'in Medine'ye gelmelerinden önce Medine'yi yurt ve îmân evi edinmis olan kimselerdir [73]. Iste onlarin iyilerinin iyilikleri kabul olunmali, kötülerinin kötülügü ve kusurlari affedilmelidir. Ben yeni halîfeye bütün memleketler halklarina da hayirla muamele etmesini tavsiye ederim. Çünkü onlar Islâm'in yardimcilaridir, mal toplayicilardir, çokluklari ve kuvvetleriyle düsmani öfkelendirenlerdir. Onlardan ancak kendi nzâlariyle mallarinin fazlasi alinmalidir. Ve yine ben yeni halîfeye, bedevilere de hayirla muamele etmesini tavsiye ederim. Çünkü bedeviler Arab'in asli ve Islâm'in maddesidirlef. Onlarin mallarinin (en iyilerinden degil de) etraf olanlarindan alinip fakirlerine verilmesini tavsiye ederim. Ve yeni halîfeye Allah'in zimmetini ve Rasûlullah'm zimmetini tavsiye ederim: Allah'in ve Rasû-lü'nün ahd ve emâmnda olan (Yahûdî, Hristiyan..) her toplulugun ahd ve emânlarmin yerine getirilmesini tavsiye ederim. Bütün ferd-lerin ve gruplarin haklari verilmeli, vazifeleri ve isleri görülmelidir. Onlara bir düsman saldirdiginda, onlarin arkalarindan ve önlerinden müdâfaa edilmeleri için harb yapilmali ve kendileri ancak takat yeti-recekleri cizye vergisi ile mükellef kilinmalidirlar [74].
(Râvî söyle devam etti:) Umer vefat edince, onu evinden çikardik (onun namazini Suheyb kildirdi). Sonra yürüyerekonu Âise'nin hücresine getirdik. Abdullah selâm verdikten sonra Âise'ye:
— Umer ibnu'l-Hattâb senden izin ister, dedi. Âise:
— Onu içeriye girdiriniz, dedi.
Umer hücrenin içine girdirildi ve orada iki arkadasinin yaninda kabrine konuldu.
Umer'in gömülmesi isi bitirilince, o sûra hey'eti toplandi. Bu toplantida Abdurrahmân ibn Avf, ihtilâfi azaltacak ve seçimi kolaylastiracak su amelî teklifi söyledi:
— Seçmedeki re'yinizi kendinizden gönül hoslugu ile üç kisiye veriniz! dedi.
Bu teklif üzerine ez-Zubeyr:
— Ben seçim isimi, yânî re'yimi Alî'ye tahsis ettim, dedi. Talha da:
— Ben seçim isimi Usmân'a tahsis ettim, dedi. Sa'd ibn Ebî Vakkaas:
— Ben seçim isimi Abdurrahmân ibnAvf'a tahsis ettim, dedi. Bunun üzerine Abdurrahmân, Alî ile

Usmân'a da:
— Arkadaslar, hanginiz devlet baskanligi adayligindan feragat ederse bu seçim isiyle mesgul olmayi ona verelim. Allah ve müslü-mânlar ona murâkib ve sâhiddir. Onlar isin kendisinde (yâhud kendi i'tikaadinda) bu ise kimin daha elverisli oldugunu sübhesiz daha iyi görür ve bilirler, dedi.
Alî ile Usmân sükût ettiler. Bunun üzerine Abdurrahmân iki arkadasina:
— Öyleyse bu seçim isiyle ugrasmayi bana havale ediyor musunuz? (Çünkü ben size rekaabet edecek degilim.) Allah üzerimde sâhiddir ki, ben sizin efdalinizi seçmekte kisaltma, yâni eksiklik yapmak yacagim (adaletten ayrilmayacagim), dedi.
Onlar da:
— Evet (bu seçim isini sana havale ediyoruz), dediler. (Abdurrahmân üç gün üç gece uyku bile uyumaksizin bütün halk

tabakalariyle temas ederek umûmî arzuyu anladi [75].) Bunun üzerine son akdedilen toplantida Alî'nin elini tutarak:
— Yâ Alî, kat'î bilirsin ki, senin Rasülullah'a hisimligin ve hâm'da kidemin vardir. Allah, üzerinde murâkibdir. Yemîn olsun eger ben seni emîr seçersem, Islâm ümmeti üzerinde muhakkak adalet edersin. Yine yemîn ederim ki, eger Usmân'i seçersem, muhakkak sen onun da sözlerini dinler ve elbette emirlerine itaat edersin, dedi.
Sonra Abdurrahmân ibn Avf, digerine yânî Usmân'a dönerek, Alî'ye söylediginin benzerini ona da söyledi. Abdurrahmân onlarin her ikisinden de bu suretle mîsâk (yânî çok saglam söz ve ahd) aldiktan sonra, Usmân'a:
— Yâ Usman elini kaldir! dedi ve Usmân'a bey'at etti.
Alî de Usmân'a bey'at etti. (Sonra kapilar açildi.) Medîne ahâlîsi de girdiler ve Usmân'a bey'at ettiler [76].

9- Kureys Kabilesinin Hâsimî Koluna Mensûb Olan Ebu'l-Hasen Alî Ibnu Ebî Tâlib(R)In Menkabeleri Babi [77]

Ve Peygamber (S) Alî'ye hitaben: "Sen bendensin, ben de sendenim" buyurmustur [78].
Umer ibnu'l-Hattâb da: Rasûlullah, Alî'den razi olarak vefat etti, demistir [79].

49-.....Bize Abdulazîz, Ebû Hâzim'dan; o da Sehl ibn Sa'd(R)'dan tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) Hayber günü:
— "Bayragi yarin bir kisiye verecegim ki, Allah fethi onun iki eliyle müyesser kilacaktir" buyurmustur.
Râvî dedi ki: Bunun üzerine orada bulunan sahâbîler o gecelerini bayragin onlardan hangisine verilecegi hayâline dalip huzursuzlukla geçirdiler. Insanlar sabaha girince Rasûlullah'in huzuruna gittiler. Hepsi bayragin kendisine verilmesini umuyorlardi. Fakat Rasûlullah:
— "Alî ibn Ebî Tâlib nerededir?" diye sordu. Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah, onun iki gözü agriyor, dediler. Rasûlullah:

— "Ona haber gönderin de onu bana getirin" buyurdu.
Alî gelince, Rasûlullah onun gözlerine tükürdü ve ona sifâ duasi yapti. Akabinde Alî'nin gözleri iyilesti, hattâ onda hiçbir agri yokmus gibi oldu. Hemen bayragi Alî'ye verdi. Bunun üzerine Alî:
— Yâ Rasûlallah, Hayber Yahûdîleri ile onlar da bizim gibi (müs-lümân) oluncaya kadar vurusacak miyim? dedi.
Rasûlullah:
— "Tâ Hayberliler'in sahasina ininceye kadar hey'etin üzeresü-
kûnetle yürü. Sonra onlari Islâm'a girmeye da'vet et. Ve onlara Islâm'da üzerlerine vâcib olacak Allah haklarini haber ver. Allah'a yemin ederim ki, senin sayende Allah'in bir tek kisiye hidâyet vermesi senin lehine, senin kirmizi develerin olmasindan daha hayirlidir" buyurdu [80].

50-..... Selemetu'bnu'1-Ekva' (R) söyle demistir: Alî, Hayber'de gözünde rahatsizlik oldugu için Peygamber'den geride kalmis idi. Alî kendi kendine: Ben göz rahatsizligi sebebiyle Rasûlullah'tan geriye kalir miyim? diyerek disari çikti ve Peygamber'e yetisti. Allah'in, sabahinda fetih ihsan ettigi gecenin aksami olunca, Rasûlullah (S):
— "Yemîn olsun, Islâm bayragini yarin muhakkak bir kimseye verecegim ki (yâhud yarin bayragi bir adam alacak ki), Allah ve Ra~ sûlü onu sever yâhud o kimse Allah'i ve Rasûlü'nü sever. Allah ona fetih ihsan edecektir" buyurdu.
Ertesi gün Alî ile karsilastik. Hâlbuki biz, göz rahatsizligindan dolayi onun gelmesini ummuyorduk. Sahâbîler:
— Iste Alî geldi, dediler.
Rasûlullah bayragi ona verdi. Allah Hayber'in fethini ona müyesser kildi [81].

51-.....Ebû Hazim Seleme ibn Dînâr'dan (o söyle demistir):
Bir kimse Sehl ibn Sa'd(R)'a geldi de:
— Medîne Emîri su Fulân kisi minber yaninda Alî'yi razi olunmayan birseyle zikrediyor, dedi.
Râvî Ebû Hazim dedi ki: Sehl:
— Bu emîr Alî için ne söyledi? der. Râvî Ebû Hazim dedi ki:
— Emîr, Alî'ye Ebû Turâb diyor, deyince Sehl ibn Sa'd güldü de:
— Vallahi bu lakabi Alî'ye muhakkak Peygamber isim yapmistir ve Alî'ye bundan daha sevgili bir isim de olmamistir, dedi.
Ebû Hazim dedi ki: Ben (bu unvani Peygamber'in Alî'ye nasil verdigini ögrenerek) lezzet almak istedim de, Sehl ibn Sa'd'a bu hadîsi sordum ve:
— Yâ Ebâ Abbâs, bu isim verme isi nasil oldu? dedim.
O da söyle anlatti:
— Bir kerre Alî, Fâtima'mn yanma girmis, sonra bir seyden Fâ-tima'ya darilarak disari çikmis ve Mescid'de yatmisti. Bu sirada Fâtima'mn yanina Peygamber gelip: "Amcan oglu nerede?" diye sordugunda Fâtima: Mescid'dedir, dedi. Bunun üzerine Peygamber Mes-cid'e çikti ve Alî'yi, sirtindan ridâsi düsmüs, sirtina toprak bulasmis bir hâlde yatiyor buldu. Bunun üzerine Peygamber (S), Alî'nin sirtindan topraklan eliyle silkmeye basladi ve iki kerre: "Otur yâ Ebâ Tu-râb! Otur yâ [82]

Ebâ Turâbf" buyuruyordu

52-.....Sa'd ibnu Ubeyde söyle demistir: Ibn Umer'in yanina bir adam (yânî Nâfi' ibnu'l-Ezrak) geldi de, ona Usmân'dan sordu. Ibn Umer, Usmân'in güzel amellerinden zikretti de o kimseye:
— Belki Usmân'in islerinden sana zikrettigim seyler, sana kötü geliyordur, dedi.
O kimse:
— Evet kötü geliyor, dedi. Ibn Umer:
— Allah senin burnunu topraklandirip horlasin, dedi. Sonra o kimse Ibn Umer'e Alî'den sordu. îbn Umer, Alî'nin güzel
amellerini zikretti de:
— Alî budur, evi de Peygamber'in evlerinin en güzelidir (yâhud ortasindadir), dedi.
Sonra yirîe:.
— Belki benim Alî'den söyledigim seyler sana kötü geliyordur, dedi.
O adam:
— Evet (kötü geliyor), dedi. Bunun üzerine Ibn Umer ona:
— Allah senin burnunu topraga sürtüp horlasin. Git de benim hakkimda neye gücün yeterse yap! Dedi [83].

53-.....Bize Su'be, el-Hakem'den tahdîs etti ki, o söyle demistir:
Ben Ibnu Ebî Leylâ'dan isittim, söyle dedi: Bize Alî söyle tahdîs etti: Fâtima aleyhi's-selâm degirmen tasi çevirmenin te'sirinden elinde meydana gelen rahatsizliktan sikâyet etti. O sirada Peygamber'e birtakim esirler gelmisti. O esirlerden bir hizmetçi istemek üzere Peygamber'in evine gitti, fakat Peyganiber'i evde bulamadi; Âise'yi buldu ve ona ne için geldigini haber verdi. Peygamber geldiginde Âise, Fâ-tima'mn gelisini Peygamber'e haber verdi.
Alî dedi ki: Bunun üzerine Peygamber bize geldi ve bizi yataklarimiza girmis hâlde buldu. Ben hemen ayaga kalkmaya davrandim. Peygamber derhâl:
— "Yerinizde durunuz" buyurdu ve ikimizin arasina oturdu; hattâ ben gögsüm üstüne dokunan iki ayaginin serinligini hissettim.
Sonra Peygamber (S):
— "Iyi dinleyiniz! Ben size, sizin benden istediginiz esîr hizmetçiden daha hayirli birsey ögretecegim: Siz (geceleyin) yataginiza girdiginizde otuzdört defa Allâhu Ekber; otuzüç kerre Subhânallah dersiniz. Otuz üç kerre de el-Hamdu Kllah dersiniz. Iste bunlari söylemeniz sizlere hizmetçiden hayirlidir" buyurdu [84].

54-.....Sa'd ibn Ebî Vakkaas (R) söyle demistir: Peygamber (S),
Alî'ye hitaben: "Senin bana bagliligin, Harun'un Musa'ya bagliligi derecesinde olmandan razi olmuyor musun?" buyurdu [85]

55-..... Bize Su'be, Eyyûb es-Sahtiyânî'den; o da Ibn Sîrîn'den; o da Abîde es-Selmânî'den haber

verdi ki, Alî (R) Irak ahâlîsine:
— Bundan evvel hüküm veregeldiginiz gibi hüküm veriniz. Çünkü ben (Ebû Bekr ve Ümer, üzerinde çekisme ve fitneye götürücü) ihtilâfi çirkin görüyorum. Tâ ki, insanlarin bir cemâati olsun yâhud da ben arkadaslarimin öldügü gibi ölürüm, demistir.
Muhammed ibn Sîrîn (Râfizîler tarafindan) Alî üzerine rivayet edilen (Seyhayn'e muhalefet) haberlerinin çogunu yalandan ibaret görür idi [86].

10- Ca'fer Ibn Ebî Tâlib El-Hâsimî(R)^Nin Menkabeleri Babi

Peygamber (S), Ca'fer'e hitaben: "Sen hilkatin (vucûd yapilisin) ve ahlâkin yönünden bana benzedin" buyurmustur. [87]

56-..... Ebû Hureyre(R)'den (söyle demistir): Insanlar: Ebû Hureyre çok (hadîs rivayet) ediyor, deyip duruyorlar. Hâlbuki ben, karnimin doymasi mukaabilinde bogaztokluguna Rasûlullah'tan hiç ayrilmaz idim. Hattâ ben mayali (yâhud katikhk) ekmek yemez, yeni ve güzel elbise giymezdim. Bana hiçbir erkek ve hiçbir kadin da hizmet etmezdi. Ben (bazen) açliktan karnima tas baglardim. Su muhakkak ki, ben (bazen) yanimda yâni ezberimde bulunan âyetleri bir kimseye -o beni evine götürsün de beni doyursun diye, sirf bu maksadla- okutmak isterdim. Fakirler için insanlarin en hayirlisi Ca'fer ibn Ebî Tâlib idi. O bizleri evine götürürdü ve evinde bulunan seyleri bize yedirir idi. Hattâ su da muhakkak ki, o bize bazen içinde hiçbir-sey bulunmayan yag tulumunu çikarir idi de, biz de onu yarar ve etrafinda bulunan yag kirintilarini yalar idik [88].

57-..... es-Sa'bî_söyle demistir: Ibn Umer (R), Abdullah ibn Ca'fer'e selâm verdigi zaman:
— es-Selâmu aleyke ey iki kanatli adamin oglu! der idi.
Ebû Abdillah el-Buhârî: (îbn Umer'in sözündeki) "Iki kanat", iki tarafin hepsidir, demistir [89].

11- Abbâs Ibn Abdîlmuttalib(R)'In Zikri

58-.....Enes(R)'ten (o, söyle demistir): Halk kitliga ugradiklarinda Umer ibnu'l-Hattâb, Abbâs ibnu Abdümuttalib ile (tevessül ederek) yagmur duasi yapar ve: "Yâ Allah, bizler (hayâtta iken) Peygamberimiz ile tevessül ederek senden niyazda bulunurduk da sen bize yagmur ihsan ederdin. Bizler (simdi de) Peygamberimizin amcasi ile tevessül ederek senden niyaz ediyoruz; bize (yine) yagmur ihsan et!" diye duâ ederdi.
Enes: Bu duayi edince insanlara yagmur verilirdi, demistir [90]

12- Rasûl]Ullah(S)'In Hisimlarinin Menkabeleri Ve Peygamberin Kizi Fâtima Aleyhi's-Selâmin Menkabesi Babi [91]

Ve Peygamber (S): "Fâtima cennet ehli kadinlarinin seyyidesidir' * buyurmustur [92]

59-.....ez-Zuhrî söyle demistir: Bana Urvetu'bnu'z-Zubeyr, Âise(R)'den söyle tahdîs etti: (Rasûlullah'in vefati üzerine) Fâtima, Ebû Bekr'e haber gönderdi de Allah'in kendi Rasülü'ne fey' (yânî harb-siz ganimet) olarak bahsettigi ve Peygamber'in de mü'minlere sadaka yaptigi Medine yakinindaki Benû Nadîr, Fedek hurmaliklari ile Hayber hurmaliklarinin beste birinin kalanindan isabet eden Peygamber'in mirasini istiyordu. Ebû Bekr:
— Rasûlullah (S): "Biz Peygamber cemâati vâris olunmayiz. Bizim biraktigimiz mal, sadakadir (mülkiyet Beytu'l-Mâl'e âiddir)" buyurdu. Simdi Muhammed ailesi ancak bu maldan, yânî mülkiyeti Allah'in olan bu vakif maldan yerler. Onlarin yenilecek mikdâr üzerine artirma yapma haklari yoktur. Vallahi ben, Peygamber'in bu sadakalari (vakif mallari) üzerine kendi zamaninda yürürlükte olan uygulamadan hiçbirseyi degistirmem. Rasûlullah'in bu mallar üzerindeki muamelesi gibi muamele ederim, dedi.
(Fâtima'nin vefatindan sonra) Alî de bunun böyle olduguna se-. hâdet ettikten sonra:
— Yâ Ebâ Bekr! Esasen biz senin fazîletini taniyip bilmisizdir, dedi de kendisinin Rasûlullah'a olan yakinligini ve kendilerine âid bu-Junan haklarini zikretti.
Bunun üzerine Ebû Bekr de konustu ve:
— Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, bana Rasûlullah'in hisimlarina hizmet etmek, kendi hisimlarima yardim etmekli-gimden daha sevimlidir, dedi [93].

60-.....Vâkid söyle demistir: Ben babamdan (yânî Muhammed ibn Zeyd ibn Abdillah ibn Umer'den) isittim; o Ibn Umer'den tahdîs ediyordu ki, Ebû Bekr (R): "(Ey insanlar), siz Muhammed(S)'e hürmetinizi, O'nun ev halki hususunda da gözetip muhafaza ediniz" demistir [94].

61-.....Ibnu Ebî Muleyke'den: O dael-Misver ibn Mahrame(R)'den: Rasûlullah (S): "Fâtima benden bir parçadir. Her kim onu öf-kelendirirse, sübhesiz beni öfkelendirmis olur" buyurmustur [95]

62-.....Âise (R) söyle demistir: Peygamber (S) vefat sebebi olan hastaligi sirasinda kizi Fâtima'yi yanma çagirdi ve ona gizli birsey söyledi. Fâtima agladi. Sonra bir daha çagirip Fâtima'ya yine gizli birsey söyledi. Bu defa da Fâtima güldü.
Âise dedi ki: Sonra ben Fâtima'ya bu aglamanin ve gülmenin sebebini sordum. Fâtima:
— Peygamber bana gizlice vefat sebebi olan bu hastaligi sonunda ruhunun alinacagini haber verdi. Bunun üzerine ben agladim. Sonra bana, yine gizlice, benim O'nun ev halkindan kendisine ilk ulasan kimse olacagimi ve kendisinin ardindan gidecegimi haber verdi. Buna da güldüm, dedi [96].

13- Ez-Zubeyr Ibnin-Avvâm(R)'In Menkabeleri Babi

ibn Abbâs da: ez-Zubeyr, Peygamberin havârîsidir (yânî en hâlis yardimcisi ve en samimî dostudur), dedi.

el-Buhârî de: Isâ Peygamberin havarileri, elbiselerinin beyazligindan dolayi böyle isimlendirildiler, demistir [97].

63-.....Urve ibnu'z-Zubeyr söyle demistir: Bana Mervân ibnu'l-Hakem haber verip söyle dedi: Usmân ibn Affân'a ruâf hastaligi se- nesinde (otuzbirinci hicret yilinda) salgin hâlinde hüküm süren bir ru- âm hastaligi isabet etti ve hattâ bu hastalik, Usmân'i hacc etmekten men' etmisti. Usmân da ölüm endisesiyle vasiyet etmeye baslamisti. Usmân'in yanina Kureys'ten bir adam girdi de: rkr--
— Yerine bir halîfe ta'yni et, dedi.
Usmân:
— Herkes bunu söyledi, dedi. O kimse de:
— Evet öyle söylüyorlar, diye te'yîd etti.
Usmân:
— Kimin halef yapilmasini söylüyorlar? diye sorunca, o kimse
sükût etti.
Râvî Mervân dedi ki: Usmân'in yanina baska bir adam daha gir- misti. O kimsenin (kardesim) el-Hâris oldugunu zannediyorum. O da Usmân'a:
— Yerine bir halef göster, dedi. Usmân yine:
— Herkes bunu söyledi, dedi. O zât da:
— Evet öyle söylüyorlar, diye Usmân'i te'yîd etti. Usmân yine:
— Kimin halef yapilmasini söylüyorlar? diye sorunca, o da sükût etti.
Ibn Abbâs'in bu sözü, Berâe Tefsîri'nde gelecek olan hadîsin parçasidir.
Bu defa Üsmân kendisi:
— Belki insanlar ez-Zubeyr'i söylemislerdir, dedi. Haris
— Evet, diye tasdîk etti.Usmân:
— Dikkat edin! Nefsim elinde bulunan Allah'a yemîn ederim ki, sübhesiz ez-Zubeyr, benim faziletli olduklarim bildigim kimselerin en hayirhsidir. Ve yine sübhesiz o, Rasûlullah'a, onlarin en sevimli olanidir, dedi [98].

64-.....Hisâm söyle demistir: Bana babam Urvetu'bnu'z-Zubeyr haber verip söyle dedi: Ben Mervân ibnu'l-Hakem'den isittim (söyle diyordu): Ben Usmân'in yaninda idim. Ona bir adam geldi de:
— Yerine bir halef göster, dedi. Usmân:
— Bu söylendi mi? diye sordu. O zât:
— Evet, halef olmasi söylenen kimse ez-Zubeyr'dir, dedi. Usmân üç kerre:
— Dikkat edin! Allah'a yemîn ederim ki, muhakkak sizler, ez-Zubeyr'in en hayirliniz oldugunu bilmektesinizdir, dedi [99].

65-.....Câbir (R): Peygamber (S): "Sübhesiz her peygamberin havarisi vardir. Ve sübhesiz benim havarim de ez-Zubeyr ibnu'l-Avvâm'dir" buyurdu, demistir [100].

66-.....Abdullah ibnu'z-Zubeyr (R) söyle demistir: Ahzâb günü ben, Ebû Seleme'nin oglu Umer ile beraber (çocuk oldugumuzdan) kadinlarin yaninda birakildim. Bir de baktim ki, babam ez-Zubeyr, atinin üstünde iki yâhud üç kerre Kurayza ogullari'na gidip geliyor. Ben evimize dönüp geldigimde babama:
— Ey babacigim! Ben seni Kurayza ogullari yurduna gidip gelirken gördüm, dedim.
Babam:
— Ey ogulcugum! Sen beni öyle gördün mü? dedi.
Ben de:
— Evet, dedim. ' * Babam (bu hareketinin sebebini bildirmek için) dedi ki:
— Rasûluilah (S): "Kurayza ogullari'na kim gider de onlarin haberlerini bana getirir?" dedi. Ben de (icabet edip) gittim. Gelince Rasûluilah bana babasiyle anasini bir arada zikrederek: "Zubeyr! Babam anam sana feda olsun!" buyurdu [101].

67-.....Bize Hisâm ibn Urve, babasi Urve'den haber verdi (o, söyle demistir): Yermuk vak'asi gününde Peygamber'in sahâbîleri, Zubeyr'e hitaben:
— Ey Zubeyr! Rumlar'a siddetli bir saldiri yapmaz misin ki, biz de seninle beraber siddetli bir saldiri yapalim? dediler.
ez-Zubeyr, Rûmiar üzerine amansiz hamleler yapti. Rumlar bu hamle sirasinda Zubeyr'in omuz kökü üzerine iki darbe vurdular. Bu iki genis yara arasinda Bedir harbinde yedigi bir darbenin çukurlugu vardi.
Urve: Ben çocukken bu üç darbenin yerlerine parmaklarimi sokar, oynardim, demistir [102].

14- Talha Ibnu Ubeydillah(R)'In Zikri Babi

Umer: Peygamber (S), Talha'dan razi olarak vefat etti, demistir [103]:

68-.....Ebû Usmân Abdurrahmân en-Nehdî: Su Uhud harbi günlerinde harbin kizistigi öyle günler, saatler oldu ki, Rasûlullah'in harbettigi o zamanlarda, RasûIulIah(S)'m maiyyetinde harbeden Talha ile Sa'd'dan baska kimse kalmadi, demistir. Ebû Usmân bu hadîsi, Talha ile Sa'd'in hadîsinden olmak üzere rivayet etmistir (yânî kendisine onlar bunu tahdîs etmislerdir demek istemistir).

69-..... Kays ibnu Ebî Hazim: Ben Talha'nin (Uhud harbinde) Peygamber'e siper edip korudugu elini gördüm. O el (yaralanip) çolak olmustu, demistir [104].

15- Zühre Kabilesine Mensûb Olan Sa'd Ibn Ebî Vakkaas(R)'In Menkabeleri Babi

Zühre ogullari, Peygamber'in dayilaridirlar. Sa'd ibn Ebî Vakkaas'in adi Sa'd ibn Mâlik'tir [105].

70-.....Ben Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den isittim, söyle dedi: Ben Sa'd ibn Ebî Vakkaas(R)'tan isittim: Peygamber (S) Uhud günü beni taltif ve tebcil için babasi ile anasini birlikte zikretti (yânî: Babam anam sana feda olsun, buyurdu), diyordu [106].

71-.....Sa'd ibn Ebî Vakkaas (R): Yemîn olsun ben kendimi Islâm'a giren(erkek)lerin üçte biri (yânî üçüncüsü) olarak gördüm, demistir.

72-.....Saîd ibnu'l-Müseyyeb söyle diyordu: Ben Sa'd ibn Ebî Vakkaas(R)'tan isittim, söyle diyordu: Islâm'a, benim kendisinde Islâm'a girdigim günde baska kimse girmedi. Yemîn olsun ben Islâm'a girenlerin üçte biri (yânî üçüncüsü) .oldugum hâlde yedi gün beklemisimdir.
el-Buhârî dedi ki: Bu hadîsi rivayet etmekte Ebû Usâme, Ibnu Ebî Zâide'ye mutâbaat etti de: Bize Hisâm tahdîs etti, dedi [107]

73-.....Kays ibn Ebî Hazim söyle demistir: Ben Sa'd ibn Ebî Vakkaas(R)'tan isittim, söyle diyordu: Ben Allah yolunda ok atmis olan Arab mücâhidlerinin muhakkak birincisiyim. Ve biz Peygamber'in beraberinde gaza ediyorduk. Yanimizda bizim agaç yapragindan baska yiyecek birseyimiz de yoktu. Hattâ bizlerden herbirimiz, hacetini yaparken, muhakkak devenin yâhud koyunun çikardigi gibi kuru diski çikarirdi, bu diski katiligindan dolayi birbirine karismazdi. (Islâm'a yaptigimiz bunca hizmetlerden sonra Esed ogullari Islâm (esâslari ve ibâdeti) üzerinde bizi ayiplar oldular. Yemîn olsun ben onlarin iddia ettikleri gibi namazi güzel kildiramiyorsam, o tak-dîrde ben onlarin ögretmesine muhtâc olurum ve bunca amelim de bosa gitmis olur!
(Râvî dedi ki:) Esed ogullan (Sa'd Irak'ta vâlî iken Halîfe Umer'e) Sa'd aleyhine gammazlik etmislerdi de: Sa'd namazi güzel kildirmiyor, demislerdi [108].

16- Peygamberdin Kadin Tarafindan Olan Hisimlarinin Zikri Babi

Peygamber'in dâmâdlarindan birisi Ebû'l-Âs ibnu'r- Rabfdir [109].

74-.....ez-Zuhrî söyle demistir: Bana Alî ibn Hüseyin tahdîs etti ki, el-Misver ibn Mahrame (R) söyle demistir: Alî bir ara Ebû Cehl'in kizi ile nisanlanmak istedi. Alî'nin bu arzusunu Fâtima isitti ve akabinde Rasûlullah'a geldi ve:
— Kavmin senin kizlarin için öfkelenmez oldugunu söylüyorlar. Bak iste Alî, Ebû Cehl'in kizini nikâh edecek! dedi.
Bunun üzerine Rasûlullah kalkti (bir hutbe yapti). Misver dedi ki: Ben Rasûlullah'tan bu hutbesinde sehâdet getirdikten sonra söyle derken isittim:
— "Amma ba'du(- Sözün bundan sonrasina gelince): Sübhesiz ben (kizim Zeyneb'i) Ebû'l-Âs ibn Rabî'a nikâh ettim. O bana söz verdi ve bana karsi verdigi sözde dogru hareket etti. Sübhesiz Fâtima bendendir parçadir. Muhakkak ki, ben ona fenalik yapilmasini çirkin görürüm. Vallahi Allah Rasûlü'nün kizi, Allah düsmaninin kizi ile bir erkegin yaninda bir araya gelmez".

(Râvî dedi ki:) Bunun üzerine Alî, Ebû Cehl'in kizi ile evlenmeyi birakti.
Muhammed ibn Amr ibn Halhala sunu ziyâde etti: îbn Sihâb'-dan; o da Alî'den; o da Misver'den; o söyle demistir: Ben Peygam-ber'den isittim; Abdu Sems ogullâri'ndan bir damadini (Ebû'1-Âs'i) zikretti ve onu dâmâdhgi hususunda çok güzel övdü: "O bana söz verdi, sözünde gerçek çikti ve bana verdigi va'diyerine getirdi" buyurdu [110].

17- Peygamberin Âzâdlisi Zeyd Ibn Hârîse(R)'Nin Menkabeleri Babi [111]

el-Berâ da: Peygamber(S)'in Zeyd'e hitaben: "Sen bizim kardesimiz ve dostumuzsun" buyurdugunu söylemistir [112].

75-.....Abdullah ibn Umer (R) söyle demistir: Peygamber, bir firka mücâhid hazirladi da baslarina Usâme ibn Zeyd'i emîr (yânî kumandan) ta'yîn edip sefere gönderdi. Bâzi kimseler Usâme'nin emîr-ligi hakkinda i'tirâz ve dedikodu ettiler. Bunun üzerine Peygamber
— "Siz simdi Usâme'nin kumandanligini kötülüyorsunuz. Siz bundan önce onun babasinin kumandanligi hususunda da kötüleme yapmistiniz. Allah hakki için Zeyd kumandanliga nasil tamâmiyle lâ-yiksa ve o, bana insanlarin en sevimlilerinden biriyse, hiç sübhesiz su Usâme de babasindan sonra bana insanlarin en sevimlilerindendir" buyurdu [113].

76-.....Âise (R) söyle demistir: Bir kerre Peygamber (S) benim yanimda bulunurken bir izci gelmisti. O sirada Usâme ibn Zeyd ile Zeyd ibn Harise yan-üstü yatmislardi. O izci onlarin ayaklarina bakti da:
— Sübhesiz su ayaklarin bâzisi bâzisindan olmustur! dedi.
Râvî dedi ki: Izcinin bu sözü ile Peygamber sevindi ve bu söz kendisini hayrete düsürdü de bunu Âise'ye haber verdi [114].

18- Usâme Ibn Zeyd'in Zikri Babi

77-.....Bize Leys, ez-Zuhrî'den; o da Âise(R)'den tahdîs etti (ki, o söyle demistir); Mahzûm ogullan'na mensûb bir kadinin isi Ku-reys'e keder verdi de:
— (Bu kadinin sefaat edilmesi için) Rasûlullah'in huzurunda, Rasûlullah'in sevgilisi olan Usâme'den baska kimse konusmaya cesaret edemez, dediler.
Ve bize Alî (ibn Abdillah el-Medînî) tahdîs etti. Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip söyle dedi: Ben o Mahzûmlu kadinin hadîsini sormak üzere ez-Zuhrî'ye gittim. O bana bagirdi.
Alî dedi ki: Ben Sufyân'a:
— Sen bu hadîsi baska hiçbir kimseden alip yüklenmedin?.dedim.
Sufyân:
— Ben bu hadîsi, Eyyûb ibn Musa'nin ez-Zuhrî'den; o da Ur-ve'den; o da Âise(R)'den senediyle yazdigi bîr kitâbda buldum. Âise söyle demistir: Mahzûmogullari'nda (Fâtima adli) bir kadin

hirsizlik yapmisti. Kureys:
— Bu kadinin affi hakkinda Peygamber'le kim konusabilir? dediler. .
Ve hiç kimse Peygamber'e söylemeye cesaret edemedi. Nihayet Usâme ibn Zeyd Peygamber'e söyledi. Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Isrâîl ogullari, kendi aralarinda serefli, nufûz sahibi büyük kisiler hirsizlik yaparsa onlari birakirlardi da, içlerindeki zayif kimseler hirsizlik yaparsa onlarin elini keserlerdi. Eger (kizim) Fâtima çalmis olsaydi, muhakkak onun elini de keserdim!" buyurdu [115]

19- Bab

(Bu, evvelki babin bir fasli gibidir.)

78-.....Abdullah ibn Ûînâr haber verip söyle demistir: Bir gün Abdullah ibn Umer mescidde iken, mescidin bir tarafinda (siyah.renkli) birisinin ihramini sürüyerek gezdigini gördü de, Ibn Dînâr'a:
— Suna bak, kimdir? Keski bu kimse yanimda bulunsaydi (da ona ögüt verseydim)! dedi.
Bunun üzerine orada bulunan bir insan Ibn Umer'e:
— Yâ Ebâ Abdirrahmân, bunu tanimiyor musun? Bu, Usâme ibn Zeyd'in oglu Muhammed'dir, dedi.
Râvî Ibn Dînâr dedi ki: Bunun üzerine Ibn Umer bir müddet basini önüne egdi ve elleriyle yeri karistirdi. Sonra:
— Eger Rasûlullah bu Muhammed'i görseydi, muhakkak onu severdi, dedi [116]

79-.....Bize Ebû Usmân Abdurrahmân en-Nehdî, Usâme ibn Zeyd(R)'den tahdîs etti; o da Peygamber(S)'in onu, yânî Usâme'yI ve Alî'nin oglu Hasen'i kucagina alarak:
— "Yâ Allah! Sen bunlari sev! Çünkü ben bunlari seviyorum" duasini söyler oldugunu tahdîs etmistir.
Ve Nuaym ibn Hammâd, Ibnu'I-Mubârek'ten söyledi; o söyle demistir: Bize Ma'mer ibn Râsid, ez-Zuhrî'den haber verdi (o, söyle demistir): Bana Usâme ibn Zeyd'in bir kölesi söyle haber verdi: Üm-mü Eymen'in oglu olan Eymen'in oglu Haccâc -Ümmü Eymen'in oglu ve Haccâc'in babasi olan Eymen, Usâme ibn Zeyd'in ana-bir kardesi idi ve bu Eymen, Ensâr'dan bir zâttir- (Mescide girip namaz kildi). Ibn Umer onun rukû'unu ve sucûdunu tamamlamadigini gördü de:
— Namazini yeniden kil, dedi.
Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki: Ve bana Süleyman ibn Abdirrahmân tahdîs etti: Bana el-Velîd ibn Müslim tahdîs etti: Bize Abdurrahmân ibn Nemr, ez-Zuhrî'den tahdîs etti: Bize Usâme ibn Zeyd'in âzâdhsi Harmele tahdîs etti ki, kendisi Ibn Umer'le birlikte bulundugu sirada mescide el-Haccâc ibn Eymen girip namaz kilmis. Fi*kat el-Haccâc, rukû'unu ve sucûdunu tam yapmamis. Bunun üzerine Ibn Umer ona:
— Namazini tekrar kil! diye emretmistir. el-Haccâc dönüp giderken, Ibn Umer bana:
— Yâ Harmele! Bu namaz kilan kimdir? dedi. Ben de ona:
— Ümmü Eymen'in oglu olan Eymen'in oglu el-Haccâc'dir, dedim.

Bunun üzerine Ibn Umer:
— Eger Rasûlullah bu sîmâyi görseydi (Eymen'i ve anasini sev-
digi için) muhakkak onu da severdi, dedi ve Peygamber'in Usâme'ye olan sevgisini ve Ümmü Eymen'in dogurdugu erkek ve kiz çocuklarim zikretti.
el-Buhârî dedi ki: Ve bana arkadaslarimdan bâzisi (Ya'kûb ibn Süleyman yâhud ez-Zuhlî), Süleyman ibn Abdirrahmân'dan: Ümmü Eymen, Peygamber'in dadisi (ikinci anasi, mürebbîyesi) idi, diye tahdîs etti [117]

20- Umer Ibnitl-Hattâb'in Oglu Abdullah(R)'1n Menkabeleri Babi [118]

80- Bize Muhammed ibn îsmâîl-el-Buhârî tahdîs etti [119]. Bize Ishâk ibnu Nasr tahdîs etti. Bize Abdurrazzâk, Ma'mer'den; o da ez-Zuhrî'den; o da Salim'den tahdîs etti ki, babasi Abdullah ibn Umer (R) söyle demistir: Peygamber'in sagliginda sahâbîlerden birisi bir düs görünce onu Peygamber'e anlatirdi. Ben de bir düs görmemi ve onu Peygamber'e hikâye etmemi temenni ettim. O sirada ben bekâr, ergen bir gençtim. Ve Peygamber zamanindaki âdet üzere ben mescidde uyurdum. Bir kerre ben de ru'yâmda söyle gördüm: Beni iki melek yakalayip cehenneme götürdüler. Ben cehennemi kuyu duvari gibi örülmüs gördüm. Cehennemin kuyu boynuzlari gibi iki tane boynuzu da vardi. Orada (Kureys'ten) kendilerini iyi tanidigim kimseler bulunuyordu. Ben hemen:
— Atesten Allah'a siginirim, atesten Allah'a siginirim! demege basladim.
Bu sirada o iki melege diger üçüncü bir melek kavustu da, o melek bana:
— Korkutulmayacaksin! dedi.
Ben bu ru'yâmi kizkardesim Hafsa'ya naklettim. O da bunu Peygamber'e kissa etti. Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Abdullah ne iyi kisidir! Bir de geceleyin teheccüd namazi kilar olsaydi!" buyurmustur.
Abdullah (ibn Umer'in oglu ve kendisinin râvîsi olan) Salim: Peygamber'in bu temennisinden sonra babam Abdullah, geceden az bir kismi müstesna olmak üzere gece uyumazdi, demistir [120].

81-.....Bize Ibnu Vehb, Yûnus'tan; o da ez-Zuhrî'den; o da Sâlim'den; o da Ibnu Umer'den; o da kizkardesi Hafsa(R)'dan tah-dîs etti ki, Peygamber (S) Hafsa'ya: "Muhakkak ki, Abdullah iyi bir kimsedir" buyurmustur [121].

21- Ammâr Ve Huzeyfe(R)'Nin Menkabeleri Babi [122]

82-.....